

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 12. 2010. GODINE

Sarajevo, mart 2011. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31.12.2010. godine po konačnim nerevidiranim podacima) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I UVOD 1

II NADZOR BANKARSKOG SISTEMA 6

- 1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO 6**
- 2. BANKARSKA SUPERVIZIJA 7**
- 3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA 9**

III POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 11

- 1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA**
 - 1.1. Status, broj i poslovna mreža 11**
 - 1.2. Struktura vlasništva 12**
 - 1.3. Kadrovi 15**
- 2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA**
 - 2.1. Bilans stanja 17**
 - 2.1.1. Obaveze 23
 - 2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost 27
 - 2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive 31
 - 2.2. Profitabilnost 40**
 - 2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope 45**
 - 2.4. Likvidnost 48**
 - 2.5. Devizni rizik 54**

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE 57

PRILOZI 59

I UVOD

Poslovanje bankarskog sektora u 2010. godini, kao i u prethodnoj godini bilo je pod snažnim uticajem ekonomske krize i recesije. Posljedice krize i negativni efekti u bankarskom sektoru Federacije BiH ogledaju se u njegovoj stagnaciji, padu profitabilnosti, rastu nekvalitetne aktive i kredita, dospjelih potraživanja, troškova rezervi za kreditne gubitke i pogoršanju drugih ključnih pokazatelja poslovanja banaka. Banke su tokom 2010. godine i dalje zadržale pojačani fokus na kreditnom riziku i restrukturiranju svojih kreditnih portfelja uz restriktivnije i rigoroznije politike upravljanja kreditnim rizikom, posebno u procesu odobravanja kredita. Iako su u 2010. godini zabilježeni prvi znaci blagog oporavka ekonomskih aktivnosti, očito je da stanje u realnom sektoru još uvijek nezadovoljavajuće i da će ekonomski oporavak biti spor i dugotrajan.

Na kraju 2010. godine u F BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka (u pretežno privatnom vlasništvu je 18 banaka, a u pretežno državnom vlasništvu je jedna banka). Broj banaka je manji u odnosu na 31.12.2009. godine zbog ukidanja bankarske dozvole UNA banci d.d. Bihac 20.12.2010. godine. Privremenu upravu sa 31.12.2010. godine imale su dvije banke (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). Trend smanjenja broja zaposlenih iz prethodne godine nastavljen je i u 2010. godini, što je jedan od negativnih efekata djelovanja ekonomske krize na bankarski sektor u F BiH. U bankarskom sektoru F BiH sa 31.12.2010. godine bilo je zaposleno 7.388 radnika.

Bilansna suma bankarskog sektora sa 31.12.2010. godine iznosila je 15,1 milijardu KM i manja je 1% ili 161 milion KM u odnosu na prethodnu godinu. Krediti, kao najveća stavka bilansa banaka, su u 2010. godini zabilježili blagi rast od 2% i na kraju godine iznosili su 9,98 milijardi KM ili 66,2% od bilansne sume banaka u F BiH. Blagi kreditni rast, posebno u četvrtom kvartalu, može se ocijeniti pozitivnim znakom, jer ukazuje da su kreditne aktivnosti banaka u 2010. godini intenzivirane.

U aktivi novčana sredstava iznose 4,4 milijarde KM (ili 29,5 %) i manja su za 7% ili 339 miliona KM u odnosu na kraj 2009. godine, većim dijelom zbog otplate dospjelih kreditnih obaveza. Ograničenu mogućnost davanja novih plasmana i suvišak likvidnosti, banke su iskoristile za povećanje investiranja u vrijednosne papire, nastojeći ostvariti veće prihode i time donekle ublažiti pad kamatnih prihoda.

Trend promjena učešća dva najznačajnija izvora finansiranja banaka, rast depozita i smanjenje kreditnih obaveza (najvećim dijelom prema inostranstvu), nastavljen je i u 2010. godini. Depoziti sa učešćem od 74,5% i iznosom od 11,2 milijarde KM najznačajniji su izvor finansiranja banaka u F BiH i povećani su za 2% ili 187 miliona KM u odnosu na kraj 2009. godine. U istom periodu kreditne obaveze su smanjenje za 21% ili 369 miliona KM. Navedene promjene u bilansnoj strukturi banaka mogu biti ograničavajući faktor budućeg kreditnog rasta, s obzirom na ročni profil izvora i potrebe za plasmanima s dužim rokovima dospijeca.

Positivni trendovi u segmentu štednih depozita nastavljeni su i u 2010. godini i štednja je sa 31.12.2010. godine dostigla iznos od 4,97 milijardi KM, što je najviši iznos do sada i za 444 miliona KM ili 10% je veći od nivoa štednje sa 30.09.2008., koji je neposredno pred krizu bio do tada najveći iznos.

Neto kapital je, kao i regulatorni, ostao na skoro na istoj razini kao prethodne godine i sa 31.12.2010. iznosi dvije milijarde KM. Koeficijent adekvatnosti kapitala, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, iznosio je na nivou bankarskog sektora 16,2%, što je za 0,1 postotni poen više nego na kraju 2009. godine.

Na nivou bankarskog sistema F BiH u 2010. godini zabilježen je gubitak u iznosu od 103 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat ostvaren je kod 14 banaka u ukupnom iznosu od 55 miliona KM, dok je pet banaka iskazalo gubitak u iznosu od 157,9 miliona KM. Osnovni razlog ovako lošeg finansijskog rezultata je prvenstveno uticaj izuzetno visokog gubitka kod jedne banke, te pogoršanje profitabilnosti gotovo svih banaka zbog porasta troškova rezervi za kreditne gubitke, te pad kamatnih i sličnih prihoda.

Na kraju se može zaključiti da je 2010. godinu obilježila stagnacija bankarskog sistema, blagi pad aktive i neznatan rast kreditnih aktivnosti, uz pogoršanje pokazatelja kvaliteta aktive koji su imali značajni negativan uticaj na profitabilnost čitavog sistema.

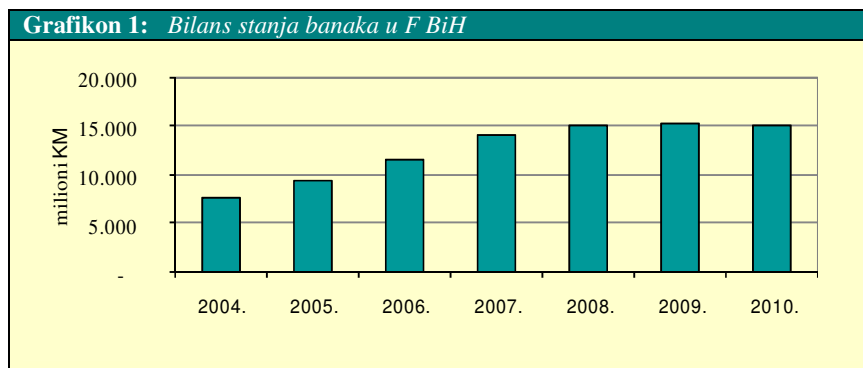
• **Rast i razvoj bankarskog sektora i struktura prema vlasništvu:** U sljedećoj tabeli daje se pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka u posljednjih pet godina.

Tabela 1: Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka			
	Državne banke	Privatne banke	UKUPNO
31.12.2005.	6	18	24
Promjene u 2006.godini:			
-oduzete dozvole	-1		-1
- nove dozvole		+1	+1
-spajanje/pripajanje		-1	-1
31.12.2006.	5	18	23
Promjene u 2007.godini:			
-spajanje/pripajanje		-1	-1
- izmjena vlasničke str.	-2	+2	
31.12.2007.	3	19	22
Promjene u 2008.godini			
-spajanje/pripajanje		-1	-1
- oduzete dozvole ¹	-1		-1
31.12.2008.	2	18	20
U 2009. godini nije bilo promjena			
31.12.2009.	2	18	20
Promjene u 2010. godini			
-oduzete dozvole	-1	18	19
31.12.2010.	1	18	19

Bilans stanja

Kao posljedica globalne ekonomske i finansijske krize i negativnih efekata na ukupnu ekonomiju, bankarski sektor za 2010. godinu karakteriše stagnacija, odnosno minimalan pad bilansne sume i blagi rast kreditnih aktivnosti. Aktiva banaka ostvarila je neznatan pad od 1% ili 161 milion KM i dostigla iznos od 15,1 milijardu KM. Tokom posljednjih šest godina, odnosno u periodu od početka 2005. do kraja 2010. godine, bilansna suma sistema povećana je dva puta.

¹ Razvojna banka F BiH od 01.07.2008. godine postaje pravni sljednik Investicijske banke F BiH d.d. Sarajevo.

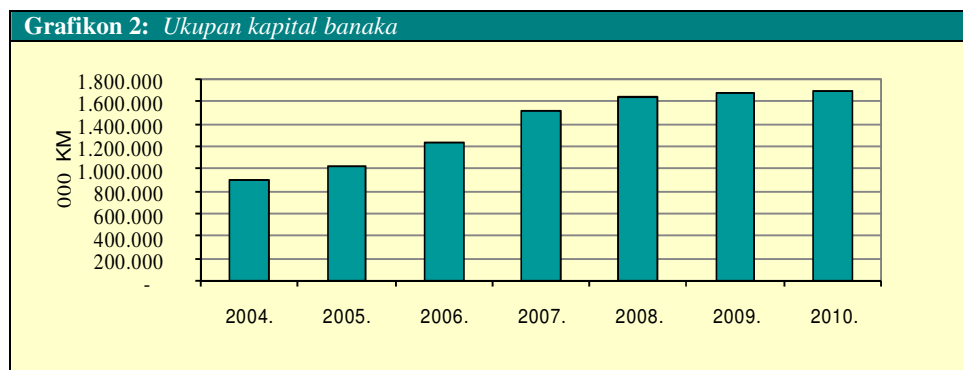
Minimalan pad bilansne sume od samo 1% u odnosu na 2010. godinu rezultat je smanjenja u izvorima uzetih kredita za 21% ili 369 miliona KM, dok su povećani depoziti za 2% ili 187 miliona KM i kapital za 1% ili 19 miliona KM.

U aktivi banaka s učešćem od 66,2% najznačajnija stavka su kreditni plasmani koji su u 2010. godini povećani za 2% ili 185 miliona KM i iznose 10 milijardi KM. Najveće promjene se odnose na dva dominantna sektora. Krediti privatnim preduzećima, povećani su za 3% ili 119 miliona KM, iznosili su 4,82 milijarde KM što je učešće od 48,2%, dok su krediti stanovništvu smanjeni za 1% ili 32 miliona KM, iznosili su 4,73 milijarde i učešćem od 47,4%.

Novčana sredstava smanjena su za 7% ili 339 miliona KM, najvećim dijelom zbog servisiranja dospjelih kreditnih obaveza, te manjim dijelom daljeg investiranja u vrijednosne papire i blagog rasta kreditnog portfolija, i iznosila su 4,4 milijarde KM, što je učešće od 29,5% u aktivi.

Depoziti su, s učešćem od 74,5% i iznosom od 11,2 milijarde KM, i dalje najznačajniji izvor za finansiranje banaka u FBiH.

Ukupan kapital banaka iznosio je 1,7 milijardi KM (dionički 1,17 milijardi KM) i veći je za 1%. Navedeni rast kapitala najvećim dijelom je iz osnova priliva novog, svježeg kapitala – dokapitalizacije kod tri banke u iznosu od 122 miliona KM, što je dobrim dijelom amortiziralo gubitak koji je ostvaren u poslovanju banaka u 2010. godini.

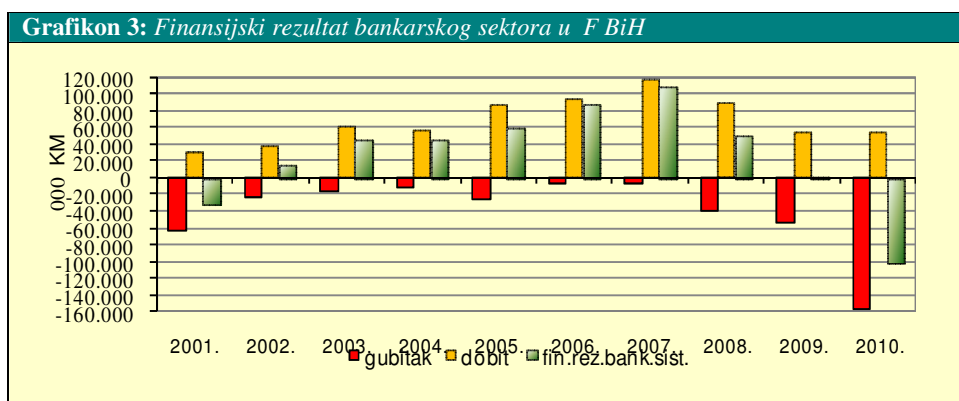
Bilans uspjeha

Nakon 2001. godine kada je na nivou sistema ostvaren gubitak u iznosu od 33 miliona KM, započeo je pozitivan trend uspješnog poslovanja, koji je zbog širenja globalne ekonomske i finansijske krize u 2008. godini zaustavljen, tako da je zabilježen značajan pad profitabilnosti ukupnog bankarskog sistema u Federaciji BiH. U 2010. godini, kao posljedica negativnog uticaja krize pad profitabilnosti je još izraženiji.

Prema podacima iz bilansa uspjeha za 2010. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su negativan finansijski rezultat-gubitak u iznosu od 103 miliona KM, što je najveći gubitak ostvaren do sada u bankarskom sektoru u F BiH.

Positivan finansijski rezultat ostvaren je kod 14 banaka u ukupnom iznosu od 55 miliona KM, što je za 2% ili 1,2 miliona KM manje nego u 2009. godini (13 banaka), dok je pet banaka iskazalo gubitak u iznosu od 157,9 miliona KM, što je trostruko ili 105 miliona KM više nego prethodne godine.

Razlog pogoršanja profitabilnosti ukupnog sektora u 2010 godini je, s jedne strane, visok rast troškova rezervi za kreditne gubitke zbog pogoršanja kvaliteta aktive, a s druge strane, nizak kreditni rast generirao je skromno povećanje ukupnog prihoda, koji je kod nekoliko banaka bio nedovoljan da pokrije visoke nekamatne troškove, a kod preostalih banaka, nakon pokrića svih troškova, ostvarena dobit nije na zadovoljavajućom nivou.

Ukupan prihod u 2010. godini iznosio je 859 miliona KM i za 5% ili 43 miliona je veći nego u 2009. godini, neto kamatni prihod iznosio je 531 milion KM, s niskom stopom rasta od 2% ili devet miliona KM, kao posljedicom većeg smanjenja kamatnih rashoda (za 18% ili 71 milion KM) od smanjenja kamatnih prihoda (za 7% ili 62 miliona KM), a u strukturi ukupnog prihoda učešće neto kamatnog prihoda je neznatno smanjeno sa 64% na 62%. Operativni prihodi, kao druga komponenta ukupnog prihoda, imali su umjeren rast od 12% ili 35 miliona KM i povećanje učešća sa 36% na 38%. Na strani rashoda, troškovi rezervi za kreditne gubitke povećani su za 63% ili 148 miliona KM i iznose visokih 386 miliona KM (čak 44,9% ukupnog prihoda), zbog čega su i ukupni nekamatni rashodi imali značajan rast od 18% ili 144 miliona KM, odnosno ostvareni su u iznosu od 954 miliona KM.

• **Vlasnička struktura:** Na kraju 2010. godine vlasnička struktura banaka u Federaciji BiH je bila sljedeća: jedna banka u pretežno državnom vlasništvu, a od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu. Prema kriteriju zemlje porijekla vlasnikadioničara, odnosno kriteriju direktno ili indirektno većinsko vlasništvo preko članica iz grupe, na kraju 2010. godine najveće je učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije (57,3%), slijede talijanske banke (16,7%), dok ostale zemlje imaju učešća manja od 6,6%.

U 2010. godini došlo je i do manjih promjena učešća državnog, stranog i privatnog domaćeg (rezidenata) kapitala u ukupnom dioničkom kapitalu, koji je sa 31.12.2010. godine iznosio 1.173 miliona KM. Učešće državnog kapitala od 3,6% ostalo je isto. Strani kapital nominalno je smanjen za 7,6 miliona KM, odnosno na 968 miliona KM, a učešće sa 83,3% na 82,5%. Privatni kapital (rezidenata) povećan je za 9,7 miliona KM, iznosio je 163 miliona KM, a učešće u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je sa 13,1% na 13,9%.

• **Koncentracije i konkurencija:** Što se tiče situacije i dešavanja na bankarskom tržištu Federacije BiH, gdje u borbi za klijente i veći tržišni udio banke ulaze u akvizicije i integracijske procese kroz pripajanja, po završetku tih procesa u sistemu će, prema ocjeni finansijskih stručnjaka, ostati do 15 jakih banaka. Naime, šest do sedam velikih banaka u stranom vlasništvu kontrolirat će 90% tržišta, kojim već sada suvereno vladaju, dok će se manje banke profilirati kao banke lokalnog i/ili regionalnog karaktera.

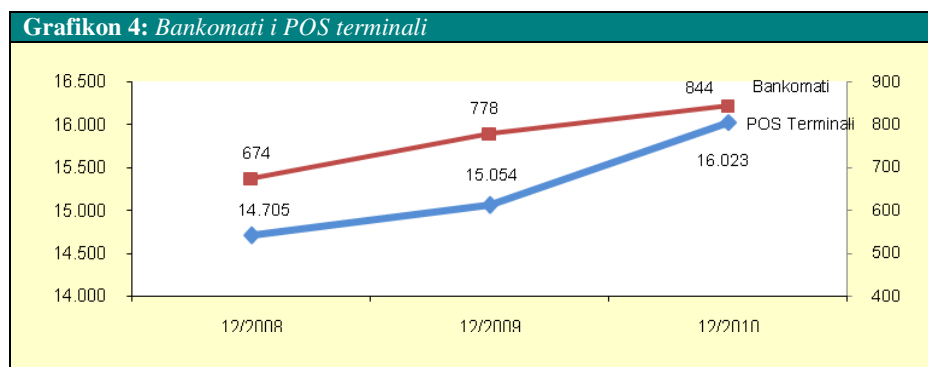
Kod četiri banke, koje i dalje imaju dominantno učešće od 69,7% (na kraju 2009. godine 72,7%), aktiva je u rasponu od 1,3 milijarde KM do 3,7 milijardi KM. Najveći broj banaka (12) je s aktivom manjom od 500 miliona KM i s tržišnim učešćem od 13,6%, od toga tri imaju aktivu manju od 100 miliona KM i neznatno učešće od 1,3%. Tri banke su s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM i učešćem od 16,7%.

Jedan od pokazatelja koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa² (dalje CR), koja pokazuje ukupno tržišno učešće najvećih institucija u sistemu. CR5 je pokazatelj učešća aktive pet najvećih banaka i na kraju 2010. godine u bankarskom sistemu u Federaciji BiH iznosio je 75,8% (2009. godine 78%), ali ipak je evidentna dominacija dvije najveće banke u sistemu koje „drže“ 49% tržišta.

U tržišnoj „utakmici“ banke koriste različite instrumente, od politike kamatnih stopa, unapređenja organizacije, kadrovskog jačanja, jakog marketinškog nastupa, do širenja poslovne mreže, finansijske podrške "majke" ili članica iz grupacije.

Kartično poslovanje u većini banaka u Federaciji BiH je značajna poslovna aktivnost, prvenstveno kreditnog karaktera, a reflektira se kroz sve masovnije korištenje kreditnih i debitnih kartica i povećanje obima bezgotovinskog plaćanja.

U toku 2010. godine instalirano je 66 novih bankomata, a na kraju godine njihov broj iznosio je 844. Broj POS terminala također je povećan i to za 969, tako da je na kraju 2010. godine na 16.023 POS terminala bilo moguće plaćati robu karticama.

² Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

II. NADZOR BANKARSKOG SISTEMA

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO

Agencija za bankarstvo FBiH dala je puni doprinos reformi bankarskog sektora iako je, nerijetko, bilo prisutno nerazumijevanje za mjere koje je poduzimala. Kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka, osnovana je u drugoj polovini 1996. godine i njen rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankarskog sistema, tržišno orijentisanog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) banaka.

Zakonom o Agenciji utvrđeni su njeni osnovni zadaci koji se, u najkraćem, odnose na izdavanje dozvola za osnivanje i rad banaka, donošenje regulatornih podzakonskih akata, nadziranje rada banaka, mikrokreditnih organizacija i lizing društava i poduzimanje mjera u skladu sa Zakonom, što uključuje i uvođenje postupaka privremene uprave i likvidacije banaka, odnosno iniciranje postupaka stečaja nad bankama.

U proteklih 14 godina FBA je, prema ocjenama i domaćih i stranih dužnosnika, dostigla visok nivo profesionalnosti, sa zaposlenicima koji posjeduju stručnost i znanja iz oblasti supervizije, stečena kroz brojne edukacije u zemlji i inostranstvu.

FBA je i u protekloj godini uspješno djelovala da banke u Federaciji BiH što kvalitetnije upravljaju naročito kreditnim rizikom, a banke to čine u visokoj mjeri poštujući propisane minimalne kriterije opreza, ali i vodeći računa o interesima svih „stakeholdera“, uključujući i svoje finansijsko „zdravlje“.

S osnovnim ciljem da zaštiti interese deponenata, FBA je u periodu od svog osnivanja do kraja 2010. godine uvela mjere (privremene uprave, likvidacije i pokretanje stečaja) u 27 banaka. Po nalogu Visokog predstavnika za BiH, privremena uprava je uvedena u jednu banku. Mjere privremene uprave vođene su u 25 banaka.

Od 27 banaka u kojima su poduzete mjere, postupak je okončan u 14 banaka, a na dan 31.12.2010. godine pod mjerama se nalazi 13 banaka.

Od 27 banaka u kojima su uvedene mjere:

- u osam banaka je pokrenut stečajni postupak kod nadležnih sudova;
- u deset banaka je pokrenut likvidacioni postupak. Likvidacioni postupak je okončan u šest banaka (u četiri banke su isplaćene sve obaveze prema povjericima i dioničarima, a dvije banke su prodate);
- četiri banke su pripojene drugim bankama;
- tri banke su sanirane i nastavile sa radom. Jedna banka je dokapitalizirana i privatizirana, druga je dokapitalizirana, a u trećoj je riješen status banke, izabrani su organi upravljanja i banka je nastavila sa radom;
- u dvije banke postupak privremene uprave je u toku.

2. BANKARSKA SUPERVIZIJA

Polazeći od potreba globalne makroekonomske i finansijske stabilnosti, Komitet za superviziju banaka iz Bazela je 1997. godine donio dvadeset pet osnovnih principa za efikasnu superviziju banaka koji se moraju poštivati da bi supervizorski sistem u bankarstvu bio efikasan. Ovi principi su revidirani i objavljeni u novoj formi u 2006. godini. Ovom revizijom Bazelski komitet je osnovne principe aktuelizirao, učinio jasnijim i konzistentnijim, dodatno razvio neke

već postojeće i ugradio nove, i generalno izvršio njihovo približavanje novom međunarodnom kapitalnom okviru za banke – Bazelu II.

Principi su minimalni zahtjevi koje treba ispuniti i u mnogim slučajevima neophodno ih je dopuniti drugim mjerama kako bi se zadovoljili specifični uslovi ili regulirali rizici u finansijskim sistemima pojedinih zemalja. Principi se odnose na preduslove za efikasnu superviziju banaka, izdavanje dozvola, opreznosne propise i zahtjeve, metode za stalnu superviziju banaka, neophodne informacije, ovlaštenja supervizora i prekogranično bankarstvo.

Općeprihvaćeni međunarodni principi, standardi i prakse za bankarsku superviziju koje Agencija sveobuhvatno i dosljedno primjenjuje, uz stalnu pojačanu pažnju prema aktuelnim i lako prenosivim uzročnicima kriznih situacija, su bili glavna briga Agencije za pripremu i aktiviranje raspoloživih odbrambenih aktivnosti i mjera koje su rezultat vlastitih iskustava, ali i „naučenih lekcija“ u mnogo razvijenijim i snažnijim bankarskim sistemima, naročito pogođenim krizom.

Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti Agencija je donosila uz preduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa Agencije i svih općeprihvaćenih principa i praksi za njihov oprezan i uspješan rad, naročito u uslovima sveprisutne recesije. Pored navedenog, insistiranje i ciljevi svih napora Agencije bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najviši mogući nivo u upravljanju kreditnim rizikom koji je još uvijek dominantan u našem okruženju i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom. Uz sve ovo Agencija je kontinuirano poticala banke, naročito one koje dominiraju sistemom, za jačanje njihovih finansijskih potencijala i putem dodatne specijalne podrške njihovih roditeljskih stranih banaka.

Bankarska supervizija - on site i off site kontrola banaka radila je po planu i programu rada za 2010. godinu. Svim kontroliranim bankama, nakon sačinjenih zapisnika, izdati su nalozi za izvršenje i otklanjanje uočenih nedostataka. Kontrolom je utvrđeno da su banke naloge Agencije uredno i uglavnom na vrijeme izvršavale. Konkretan, stručan i profesionalan pristup od strane supervizije pri kontroli banaka ima za cilj dalje unapređenje kvaliteta poslovanja banaka, njihove profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju, što je obostrani interes.

Agencija je sa Međunarodnim monetarnim fondom, Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske u 2010. godini nastavila i intenzivirala, uz pokretanje intenzivnih konkretnih analitičkih aktivnosti, rad na razvijanju sposobnosti za prikupljanje i analizu „Indikatora finansijskog zdravlja“ kao jednog od preduslova za jačanje i veću efikasnost nadzora nad ukupnim finansijskim, a ne samo bankarskim sektorom, a nastavljeno je i sa razvojem metodologije i primjenom „stres testova“ za kreditni rizik i uticaj na kapital, zasnovan na makroekonomskim pretpostavkama, kao i upoznavanje banaka s rezultatima izvršenih stres testova.

Agencija je tokom 2010. godine izvršila izmjene i dopune regulative a u cilju usklađivanja sa Zakonom o računovodstvu i pratećim propisima i obavezama banaka da finansijske izvještaje sastavljaju u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

U 2008. godini je započeo USAID-ov projekt tehničke pomoći finansijskom sektoru Bosne i Hercegovine pod nazivom „Partnerstvo za unapređenje ekonomskih reformi“ (Partnership for Advancing Reforms in Economy – „PARE“). U 2010. godini a u skladu sa Strategijom Agencije za uvođenje „Međunarodnog sporazuma o mjeranju kapitala i standardima kapitala“ – Bazel II i

akcionim planom, Agencija je provela aktivnosti većeg dijela 1. faze pomenute Strategije, pripremljen je i određen broj radnih verzija nacрта budućih propisa kojima će se regulirati upravljanje sa tri osnovna bankarska rizika (kreditni, tržišni i operativni) kao i uvodni koraci za pripremu kreacije supervizorskog pristupa koji će obuhvatiti širi spektar opreznosnih instrumenata kao bitne dopune uspješnom upravljanju pomenutim rizicima.

Kao ravnopravna članica Agencija je učestvovala u svim aktivnostima koje je provela Grupa bankarskih supervizora Centralne i Istočne Evrope (Banking Supervisors Central and Eastern Europe – „BSCEE“) koju čine supervizorske institucije iz 20 zemalja u tranziciji i Austrije koja je pod specijalnim patronatom Bazelskog komiteta za superviziju banaka.

U skladu sa zahtjevima Principa 25 sa liste „Osnovnih principa za efikasnu superviziju banaka“ koje je izdao Bazelski komitet, do kraja 2010. godine Agencija je zajedno sa Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske potpisala multilateralni sporazum sa supervizorima zemalja Jugoistočne Evrope i to: Albanije, Grčke, Makedonije, Rumunije, Bugarske, Srbije, Crne Gore i Kipra i Sporazume o uzajamnoj saradnji s nadležnim supervizorskim organima Republike Slovenije, Republike Hrvatske, Republike Srbije, Crne Gore i Republike Turske. MoU-om se pobliže definiraju: razmjena informacija, on-site kontrole, zahtjevi za informacijama i kontrolama, zaštita informacija, kontinuirana saradnja te ostale odredbe.

U 2010. godini Agencija je ostvarila saradnju ne samo s regulatornim institucijama zemalja s kojima su već potpisani memorandumi o razumijevanju, nego i s ostalim supervizorskim institucijama zemalja bližeg i šireg okruženja. Također, realizirani su posebni oblici konkretne radne saradnje sa supervizorskim institucijama putem tzv. „koledža“ i redovne razmjene informacija o pitanjima poslovanja i stanja roditeljskih banaka i njihovih „kćerki“ odnosno supsidijara.

Tokom 2010. godine Agencija je aktivno učestvovala i u realizaciji programa „Jačanja makro- i mikro-prudencijalne supervizije u zemljama kandidatima za EU članstvo i zemljama potencijalnim kandidatima za članstvo u EU“. Program je kreiran od strane Evropske centralne banke i 13 nacionalnih centralnih banaka Eurosistema. Program uključuje zajedničke aktivnosti Centralne banke BiH, Agencije za bankarstvo RS i Agencije za bankarstvo F BiH, u saradnji s regulatornim institucijama 7 zemalja kandidata za EU članstvo i potencijalnih kandidata za članstvo u EU (pored BiH u projektu učestvuju: Albanija, Crna Gora, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Srbija, Turska).

U skladu sa odlukom Parlamenta Federacije BiH iz 2006. godine i kasnijeg „CARDS Programa“ koji su pripremili eksperti Evropske centralne banke i grupe evropskih centralnih banaka, Agencija je i u 2010. godini u svim prilikama pružala podršku ideji za objedinjavanje supervizije banaka na državnom nivou, jer je prepoznala da, uz mnogobrojne pragmatične razloge, uz ovakvu uspostavu nadzora nad glavnim segmentom finansijskog sistema put u Evropsku uniju nije moguć. I evropski eksperti su potvrdili da je: „bankarska supervizija zaista organizirana na državnom nivou u evropskim zemljama, bilo pod pokroviteljstvom centralne banke ili izvan nje“ i da: „... članstvo u Evropsku uniju podrazumijeva uspostavu jedinstvenog bankarskog tržišta koje vodi jedinstvenoj superviziji“.

Sve agresivnija globalizacija i razvoj bankarske industrije, kao i dogradnja i evolucija supervizorskih principa, pravila i standarda, ali i aktualne bolne refleksije globalne finansijske i ekonomske krize koja je „očitala“ brojne lekcije svemu i svakom na koga su uticale, pokazali su da naročito supervizori banaka moraju stalno biti u toku i kontinuirano razvijati svoja znanja, sposobnosti i instrumente za svoje što efikasnije djelovanje u vršenju svoje misije. Iz svih takvih

razloga, kao i iz razloga zapošljavanja novih, naročito mladih, kadrova, Agencija je i u 2010. godini vodila računa o tim potrebama i samostalno i uz pomoć različitih međunarodnih za to visoko kvalifikovanih i specijaliziranih institucija, provodila nužnu edukaciju svojih uposlenih, koja se obavljala u zemlji i u inostranstvu, ali i pružala pomoć u specijalističkoj edukaciji drugih nadzornih organa i institucija u Federaciji BiH.

3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

Ocjena bankarskog sektora za 2010. godinu u ovom segmentu zasnovana je na ocjenama banaka koje su rezultat izvršenih kontrola usklađenosti poslovanja banaka sa standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, kontrola izvršenja datih naloga i analizi izvještaja koje banke dostavljaju FBA.

1. Stanje banaka

U kontrolama usklađenosti poslovanja, kontrolama izvršenja datih naloga i ciljanim kontrolama te na osnovu izvještaja koje su banke dostavile Agenciji, utvrđeno je da ne postoje razlozi za posebnu supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma. Kvalitet upravljanja rizicima koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i finansiranja terorizma (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivni i depozitima), u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine, iako je poprimio opadajući trend, još uvijek je zadovoljavajući. Naime, u 10 kontrola usklađenosti poslovanja banaka sa standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kvalitet upravljanja rizikom je bio zadovoljavajući kod 5 banaka, na granici zadovoljavajućeg u 3 banke i slab u 2 banke. Od 41 datog naloga, koji su bili predmetom kontrole u kontrolama izvršenja naloga, banke su izvršile 16 naloga. U ostalim slučajevima su poduzele aktivnosti na izvršenju naloga i djelimično izvršile 20 datih naloga. Međutim, i pored poduzetih mjera 5 naloga nije izvršeno. Kvantitet rizika se zadržao u granicama umjerenog. Dodatni razlog za ovakvu supervizorsku ocjenu je i ocjena ostvarenog napretka usklađenosti zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma koju je izvršio MONEYVAL komitet Vijeća Evrope u decembru 2010. godine. Naime, u Izvještaju ovog Komiteta navedeno je da se iz dostavljenog izvještaja Bosne i Hercegovine nije moguće ocijeniti napredak u odnosu na posljednju procjenu usklađenosti zbog čega će Bosna i Hercegovina morati podnijeti novi izvještaj o napretku koji će se razmatrati u aprilu 2011. godine.

- 1.1 Politika o prihvatljivosti klijenta:** Banke su ustrojile posebne registre profila klijenta. Izvjestan problem u funkcioniranju ovih registara predstavlja ažuriranje podataka za klijente koje banke razvrstavaju u najrizičnije grupe. Međutim, veoma je značajno da su banke usvojile i da primjenjuju pristup klijentima koji se temelji na analizi rizika koji klijenti nose za banku, odnosno da su definirale koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za banku.
- 1.2 Politika o identifikaciji klijenta:** Banke su usvojile identifikaciju klijenta kao osnovni element standarda «upoznaj svog klijenta». Politiku o identifikaciji klijenta banke primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa sa klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se dokumentira uspostava tih odnosa kod već uspostavljenih poslovnih odnosa.

Pored problema ažuriranja ove dokumentacije prisutan je i problem identifikacije izvora sredstava koja klijentima služe za izvršenje transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po datim kreditima i dokumentovanja obavljanja ove identifikacije.

- 1.3 Politika o stalnom praćenju računa i transakcija:** Ova politika se primjenjuje i sve je manje formalnog praćenja računa i transakcija klijenta. U cilju postizanja suštinskog praćenja

računa i transakcija klijenata banke su, na osnovu primjene principa «upoznaj svog klijenta» definirale limite transakcija po određenim vrstama računa i transakcija, izgradile su informacione sisteme koji omogućavaju primjenu uspostavljenih limita u praćenju računa i transakcija. Međutim, u slučajevima postojanja sumnje na pranje novca i finansiranje terorizma, definirani limiti manje su služili preventivnom, a više naknadnom praćenju računa i transakcija. Naime, problemi postoje u praćenju transakcija kojima se plaćaju anuiteti po kreditima i direktna su posljedica neidentificiranja izvora sredstava koja se koriste u svrhu plaćanja anuiteta.

1.4 Politika o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma: Elementi navedene politike su definirani u programima banaka. Definirane su linije izvještavanja, kako eksterne, tako i interne.

Izvjestavanje: Banke su u 2010. godini izvijestile 303.542 transakcije, što je 0,42 % ukupno obavljenih transakcija u bankarskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine (70.938.797 obavljenih transakcija po podacima banaka) u vrijednosti od 11.364.176 h/KM, što čini 8,50% ukupne vrijednosti obavljenih transakcija u bankarskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine (133.426.795 h/KM po podacima banaka). Broj izvještenih transfera u 2010. godini je smanjen za 0,10% u odnosu na prethodnu godinu, dok je njihova vrijednost porasla za 2,68%.

U narednoj tabeli daje se uporedni pregled broja i vrijednosti izvještenih transfera, po načinu izvještavanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

Vrijednost transfera u 000 KM

Tabela 2: Uporedni pregled broja i vrijednosti izvještenih transfera							
R. br.	Opis (naziv transfera)	Transferi u 2009.		Transferi u 2010.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno izvješteni transferi (2+3+4)	303.822	11.067.457	303.542	11.364.176	99,90	102,68
2.	Transferi izvješteni prije izvršenja	32	28.646	11	7.360	34,37	25,70
3.	Transferi izvješteni u roku od 3 dana	303.637	11.030.046	303.352	11.341.940	99,90	102,82
4.	Transferi izvješteni poslije roka od 3 dana	153	8.765	179	14.876	117,00	169,72

U strukturi izvještenih transfera primjetno je smanjenje broja (34,37%) u odnosu na prethodnu godinu i vrijednosti (25,70%) izvještenih transfera prije njihovog izvršenja. Ovo upućuje na izvođenje zaključka da je preventivno djelovanje banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti poprimilo opadajući trend, jer su broj (117%) i vrijednost (169,72%) transfera izvještenih po proteku propisanog roka za izvještavanje porasli u odnosu na prethodnu godinu. Podatak o broju i vrijednosti transfera izvještenih po proteku propisanog roka ukazuje na postojanje korektivnog djelovanja (naknadno praćenje transakcija i poslovnih aktivnosti klijenata). Broj i vrijednost transfera izvještenih u propisanom roku ima isti trend kao i broj i vrijednost ukupno izvještenih transfera.

Sumnjive transakcije: Banke su u izvještajima 49 transfera označile kao sumnjive i svi se odnose na pranje novca. Nije bilo izvještenih transfera zbog sumnji na finansiranje terorističkih aktivnosti. Broj sumnjivih transfera je manji za 43% u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost ovih transfera iznosi 16.494 h/KM, što je za 55,30% manje u odnosu na prethodnu godinu.

U narednoj tabeli daje se uporedni pregled broja i vrijednosti izvještenih sumnjivih transfera, po načinu izvještavanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

Vrijednost transfera u 000 KM

Tabela 3: Usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera							
R. br.	Sumnjivi transferi	Transferi u 2009.		Transferi u 2010.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8(6/4)
1.	Ukupno izviješteni transferi	86	36.895	49	16.494	57,00	44,70
2.	Transferi izviješteni prije izvršenja	32	28.646	9	7.144	28,00	25,00
3.	Transferi izviješteni u roku od 3 dana	42	6.287	20	2.232	47,60	35,50
4.	Transferi izviješteni poslije roka od 3 dana	12	1.960	20	7.118	166,60	363,00

Struktura izviještenih sumnjivih transfera, kao i struktura ukupno izviještenih transfera, potvrđuje ranije date konstatacije. Naime, uočljiv je značajan pad broja (28%) i vrijednosti (25%) sumnjivih transfera izviještenih prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu godinu. Ovo dodatno znači da je preventivno djelovanje banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti izostalo i da princip „upoznaj svog klijenta“ i definirani limiti transakcija nisu korišteni za prepoznavanje je li neka transakcija povezana sa primanjem novca i finansiranjem terorizma. Povećanje broja (166,60%) u odnosu na prethodnu godinu i vrijednosti (363,00%) transfera izviještenih po proteku roka za izvještavanje, ukazuju da su se banke više bavile naknadnim praćenjem transakcija i aktivnosti klijenata. Smanjenje broja (47,60%) i vrijednosti (35,50%) transfera koji su izvještani u periodu od tri dana, dodatno pogoršava ovu činjenicu, jer se naknadno praćenje sve manje odvija u periodu od tri dana, a sve više u po proteku dužeg vremenskog perioda od momenta izvršenja transakcija.

III POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31.12.2010. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka. Broj banaka je manji u odnosu na 31.12.2009. godine zbog ukidanja bankarske dozvole UNA banci d.d. Bihać 20.12.2010. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d., Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

Privremenu upravu sa 31.12.2010. godine imale su dvije banke (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

Banke su i u 2010. godini nastavile sa širenjem mreže svojih organizacionih dijelova, ali u znatno manjem obimu. Osnovana su samo tri nova organizaciona dijela. Istovremeno, neke banke su i zatvarale organizacione dijelove, odnosno vršile su reorganizaciju pa i spajanje svojih organizacionih dijelova u cilju racionalizacije troškova, tako da sa 31.12.2010. godine banke iz Federacije BiH imaju ukupno 600 organizacionih dijelova. U odnosu na 31.12.2009. godine kada su banke imale 635 organizacionih dijelova, navedeno predstavlja pad od 5,5%.

Sa 31.12.2010. godine sedam banaka iz Federacije BiH imalo je 54 organizaciona dijela u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Pet banaka iz Republike Srpske imalo je 23 organizaciona dijela u Federaciji, a povećanje od 10 organizacionih dijelova ili 76,9% nastalo je nakon preuzimanja UNA banke d.d. Bihać od strane Balkan Investment Bank a.d. Banja Luka.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31.12.2010.

godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 15 banaka.

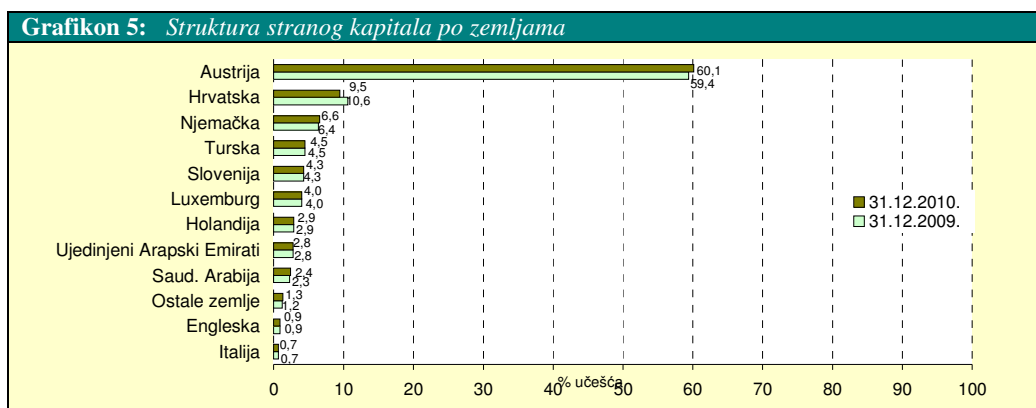
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama³ sa 31.12.2010. godine ocijenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama⁴ je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (94,7%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu⁵ 1 banka (5,3%)

Od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31.12.2010. godine stanje je gotovo isto kao i na kraju 2009. godine: u vlasništvu dioničara iz Austrije bilo je 60,1% stranog kapitala, na dioničare iz Hrvatske odnosi se 9,5% stranog kapitala, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 7%.

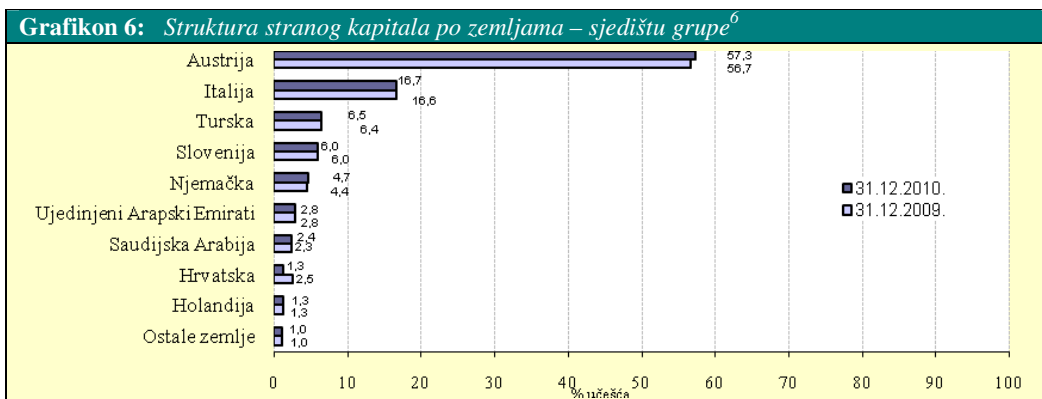

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje sa 31. 12. 2010. godine je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2009. godine: bankarske grupe i banke iz Austrije s učešćem od 57,3%, slijede talijanske banke s učešćem od 16,7%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 6,5%.

³ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

⁴ Na osnovu dobijenih dokumenata, kao i registracija kod nadležnih institucija svih promjena u kapitalu i dioničarima banaka, došlo se do strukture vlasništva na kapitalu banaka u FBiH sa 31.12.2010.godine.

⁵ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

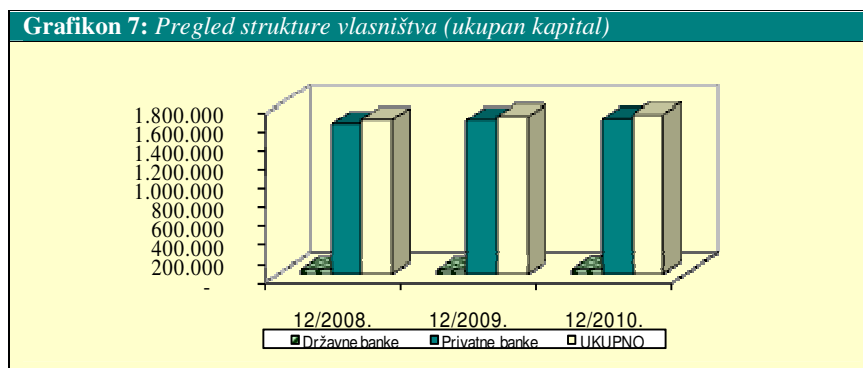

Struktura vlasništva može se posmatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁷.

- u 000 KM-

Tabela 4: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	3/2	4/3
Državne banke	42.593	3%	41.736	2%	46.586	3%	98	112
Privatne banke	1.594.261	97%	1.635.962	98%	1.650.039	97%	103	101
U K U P N O	1.636.854	100%	1.677.698	100%	1.696.625	100%	102	101

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

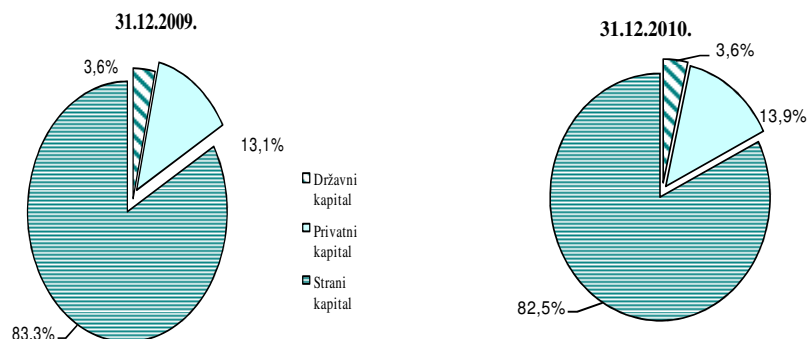
Tabela 5: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	46.100	4,1	41.860	3,6	41.860	3,6	91	100
Privatni kapital (rezidenti)	142.469	12,8	153.365	13,1	163.074	13,9	108	106
Strani kapital (nerezidenti)	929.447	83,1	975.943	83,3	968.363	82,5	105	99
U K U P N O	1.118.016	100,0	1.171.168	100,0	1.173.297	100,0	105	100

⁶ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁷ Iz bilansa stanja po shemi FBA: dionički kapital, emisiona ažia, neraspoređena dobit i rezerve i ostali kapital (finansijski rezultat tekućeg perioda).

Grafikon 8: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u 2010. godini je povećan za 2,1 milion KM u odnosu na 2009. godinu. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: privatni kapital (rezidenti) povećan je za 9,7 miliona KM, a privatni kapital (nerezidenti) je smanjen za 7,6 miliona KM.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala najizrazitije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31.12.2010. godine iznosi 3,6 % i isti je kao i 31.12.2009. godine.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 13,9% je za 0,8 procentnih poena veće u odnosu na kraj 2009. godine. Nominalno povećanje od 9,7 miliona KM odnosi se na povećanje u jednoj banci u neto iznosu od 12,4 miliona KM (dokapitalizacija od 15,2 miliona KM i smanjenje od 2,8 miliona KM zbog pokrića gubitaka iz ranijeg perioda), smanjenje po osnovu prometa sa nerezidentima u četiri banke u neto iznosu od 2,2 miliona KM i smanjenje zbog povlačenja vlastitih dionica u jednoj banci u iznosu od 0,5 miliona KM.

Učešće stranog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu smanjeno je za 0,8 procentnih poena u odnosu na 31.12.2009. godine. U apsolutnom iznosu došlo je do smanjenja za 7,6 miliona KM.

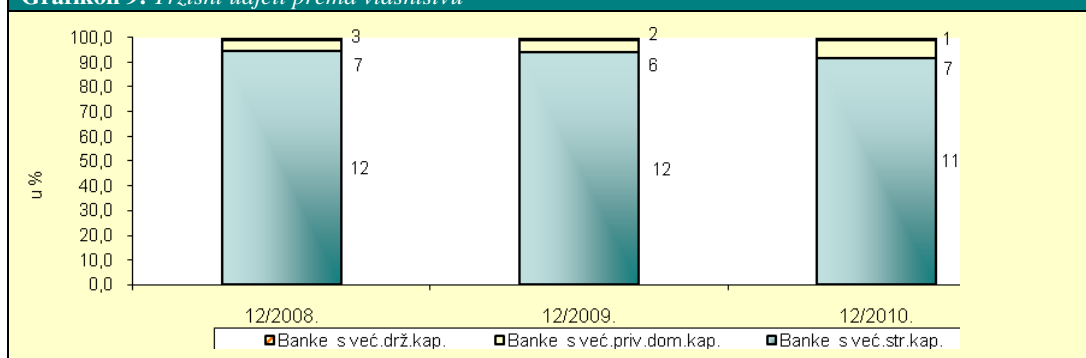
Ovo smanjenje odnosi se na: smanjenje u iznosu od 11,8 miliona KM zbog 50%-tnog smanjenja nominalne vrijednosti dionica kod jedne banke zbog pokrića gubitaka iz ranijeg perioda, na povećanje u prometu sa rezidentima kod četiri banke u neto iznosu od 2,2 miliona KM, te na dokapitalizaciju u jednoj banci u iznosu dva miliona KM.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31.12.2010. godine iznosio je visokih 91,9%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,1%.

- u %-

Tabela 6: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2008.			31.12.2009.			31.12.2010.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	2	2,6	1,3	2	2,5	1,1	1	2,7	1,1
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,5	4,4	6	10,7	5,0	7	12,2	7,0
Banke s većinskim stranim kapitalom	12	86,9	94,3	12	86,8	93,9	11	85,1	91,9
U K U P N O	20	100,0	100,0	20	100,0	100,0	19	100,0	100,0

Grafikon 9: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.3. Kadrovi

U bankama FBiH na dan 31.12.2010. godine bilo je ukupno zaposleno 7.388 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%.

Tabela 7: Zaposleni u bankama FBiH

BANKE	BROJ ZAPOSLENIH					INDEKS	
	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.	3:2	4:3
1	2	3	4	5	6	7	8
Državne banke	234	3%	231	3%	180	2%	78
Privatne banke	7.763	97%	7.425	97%	7.208	98%	96
U K U P N O	7.997	100%	7.656	100%	7.388	100%	97
Broj banaka	20		20		19	100	95

Trend smanjenja broja zaposlenih iz prethodne godine nastavljen je i u 2010. godini, što je jedan od negativnih efekata ekonomske krize na bankarski sektor u FBiH. Međutim, treba istaći da je broj radnika u 2010. godini smanjen za 3,5% ili 268, što je za 0,8 procentnih poena ili 73 radnika manje nego prethodne godine.

Smanjenje se, kao i u 2009. godini, najvećim dijelom odnosi na jednu banku kod koje je broj radnika manji za 161 ili 24%, a zbog oduzimanja dozvole jednoj banci broj zaposlenih je još smanjen za 56.

Tabela 8: Kvalifikaciona struktura zaposlenih								
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		4:2	6:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.007	37,6%	3.104	40,5%	3.234	43,8%	103	104
Viša stručna sprema	861	10,8%	774	10,1%	696	9,4%	90	89
Srednja stručna sprema	4.054	50,7%	3.719	48,6%	3.406	46,1%	92	92
Ostali	75	0,9%	59	0,8%	52	0,7%	79	88
U K U P N O	7.997	100,0%	7.656	100,0%	7.388	100,0%	96	97

Kvalifikaciona struktura zaposlenih već duži period ima trend poboljšanja kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom, a negativni trendovi smanjenja broja zaposlenih u prethodnom periodu, najviše sa srednjom stručnom spremom, pozitivno su uticali na promjenu kvalifikacione strukture.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 9: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2008.			31.12.2009.			31.12.2010.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	234	187.157	800	231	161.619	700	180	167.263	929
Privatne	7.763	14.882.747	1.917	7.425	15.074.741	2.030	7.208	14.908.434	2.068
UKUPNO	7.997	15.069.904	1.884	7.656	15.236.360	1.990	7.388	15.075.697	2.041

Na kraju 2010. godine na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo dva miliona KM aktive. Rast pokazatelja kod banaka s većinskim državnim kapitalom je posljedica smanjenja broja banaka, odnosno oduzimanje dozvole jednoj državnoj banci, tako da je u sistemu na kraju 2010. godine ostala samo jedna banka s većinskim državnim kapitalom.

Tabela 10: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	2		1		0	
500 do 1.000	9		8		7	
1.000 do 2.000	3		5		6	
2.000 do 3.000	5		5		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	20		20		19	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 599 hiljada KM do 3,3 miliona KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,2 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

1. informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
2. informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovi izvještaja propisanih od strane FBA,
3. informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog nezavisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi "punog" bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁸.

2.1. Bilans stanja

Poslovanje bankarskog sektora u F BiH u 2010. godini, kao i u prethodnoj, bilo je pod snažnim uticajem ekonomske krize i recesije. Iako su zabilježeni blagi znaci ekonomskog oporavka, situacija i stanje u ekonomiji, odnosno realnom sektoru je još uvijek nezadovoljavajuće, a izlazak iz krize biće spor i povezan s brojnim vanjskim i unutrašnjim faktorima i rizicima. Bankarski sektor ostao je stabilan i siguran, dobro kapitaliziran, sa zadovoljavajućom likvidnošću. Međutim rast i razvoj i dalje stagnira, ostvaren je neznatan kreditni rast, što je ipak pozitivna promjena u odnosu na relativno značajan pad kreditnih aktivnosti u 2009. godini. Ključni problem je i dalje rast kreditnog rizika, odnosno pad kvaliteta kredita (rast nenaplativih potraživanja), što je rezultiralo pogoršanjem profitabilnosti, profiti su znatno niži, a kod nekoliko banaka gubici su u porastu. Banke su i dalje zadržale pojačan fokus na kreditnom riziku, uvedene su restriktivnije i rigoroznije politike u upravljanju kreditnim rizikom, posebno u procesu odobravanja kredita. Struktura izvora finansiranja determinisana je potrebama banaka i dostupnošću istim, što rezultira povećanim učešćem domaćih depozita i smanjenim inokreditnim zaduženjima. To u suštini može biti ograničavajući faktor i problem budućeg kreditnog rasta, s obzirom na ročni profil izvora i potrebe za plasmanima s dužim rokovima dospjeća. Ograničenost mogućnosti novih plasmana i suvišak likvidnosti banke su iskoristile za povećanje investiranja u vrijednosne papire. Sve to je rezultiralo promjenama u bilansnoj strukturi banaka.

⁸ Neke od državnih banaka u "punom bilansu" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.12.2010. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 659 miliona KM.

Bilansna suma bankarskog sektora sa 31.12. 2010. godine iznosila je 15,1 milijardu KM, što je za 1% ili 161 milion KM manje nego na kraju 2009. godine. Nakon blagog rasta u prvom kvartalu od 1% ili 176 miliona KM, ostvarenog uglavnom prilivom sredstava iz stand by aranžmana s MMF-om (druga i treća tranša u iznosu od 180,4 miliona KM), u naredna tri kvartala došlo je do pada od 2,2% ili 337 miliona KM, s napomenom da su u četvrtom kvartalu Federaciji BiH doznačena sredstva u iznosu od 49,5 miliona KM iz četvrte tranše stand by aranžmana. U poređenju s prethodnom godinom, kada je ostvaren rast od 1% ili 166 miliona KM, smanjenje bilansne sume od 1% u 2010. godini je očekivano i realno imajući u vidu i dalje jak uticaj finansijske i ekonomske krize na bankarski sektor u F BiH.

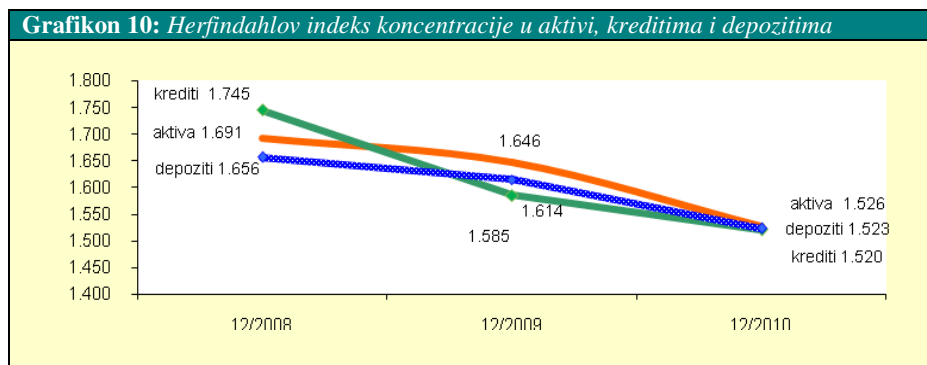
Tabela 11: Bilans stanja								
O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		3/2	4/3
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %		
1	2	3	4	5	6			
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	4.207.559	27,9	4.782.301	31,4	4.443.614	29,5	114	93
Vrijednosni papiri ⁹	18.814	0,1	119.157	0,8	375.252	2,4	633	315
Plasmani drugim bankama	90.415	0,6	111.019	0,7	145.007	1,0	123	131
Kreditni	10.434.377	69,2	9.796.800	64,3	9.981.911	66,2	94	102
Rezerve za kreditne gubitke (RKG)	381.215	2,5	458.803	3,0	635.792	4,2	120	139
Kreditni- neto (kreditni minus RKG)	10.053.162	66,7	9.337.997	61,3	9.346.119	62,0	93	100
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	467.507	3,1	528.910	3,5	552.764	3,7	113	105
Ostala aktiva	232.447	1,6	356.976	2,3	212.941	1,4	154	60
UKUPNA AKTIVA	15.069.904	100,00	15.236.360	100,00	15.075.697	100,00	101	99
P A S I V A :								
O B A V E Z E								
Depoziti	10.461.850	69,4	11.045.868	72,5	11.232.830	74,5	106	102
Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	0,0	3.089	0,0	7.000	0,0	100	227
Obaveze po uzetim kreditima	2.176.594	14,4	1.771.978	11,6	1.403.451	9,3	81	79
Ostale obaveze	791.517	5,3	737.727	4,9	735.791	4,9	93	100
K A P I T A L								
Kapital	1.636.854	10,9	1.677.698	11,0	1.696.625	11,3	102	101
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	15.069.904	100,0	15.236.360	100,00	15.075.697	100,00	101	99

Tabela 12: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2008.			31.12.2009.			31.12.2010.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9			
Državne	2	187.157	1%	2	161.619	1%	1	167.263	1%	86	103
Privatne	18	14.882.747	99%	18	15.074.741	99%	18	14.908.434	99%	101	99
UKUPNO	20	15.069.904	100%	20	15.236.360	100%	19	15.075.697	100%	101	99

Kod većine banaka (14) aktiva je veća u odnosu na kraj 2009. godine, stope su se kretale u rasponu od 1% do 35%. Kod preostalih pet banaka zabilježen je pad bilansne sume u rasponu od 0,4% do 17%. Od tri najveće banke u sistemu, dvije su imale pad bilansne sume od 17,1% i 11,2%, što ukupno nominalno iznosio 855 miliona KM, dok je treća ostvarila rast od 4,3% ili 150 miliona KM.

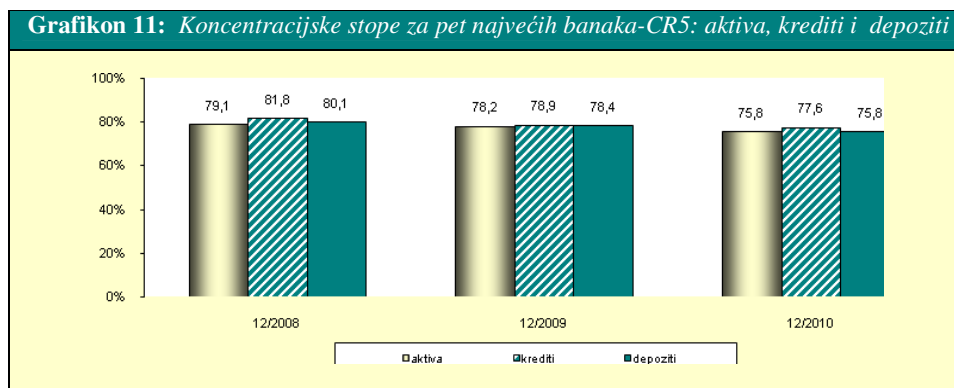
⁹ Vrijednosni papiri za trgovanje i v.p. koji se drže do dospeljeća.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivima, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa¹⁰.

Na kraju 2010. godini Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivima, kreditima i depozitima) imao je skoro istu vrijednost: aktivima 1.526, kreditima 1.520 i depozitima 1.523 jedinice, što pokazuje umjerenu koncentraciju¹¹. U odnosu na kraj 2009. godine najviše je smanjen pokazatelj za aktivima (120 jedinica), 65 za kredite i 91 za depozite.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹² (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivima, kreditima i depozitima. CR5 za tržišno učešće i depozite pet najvećih banaka u sistemu na kraju 2010. godine iznosio je isto (75,8%), a za kredite 77,6%, što je u odnosu na kraj 2009. godine smanjenje od 2,4 procentna poena, 2,6 procentnih poena i 1,3 procentna poena. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 76% tržišta, kredita i depozita.

¹⁰ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S)_j^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita.) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

¹¹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

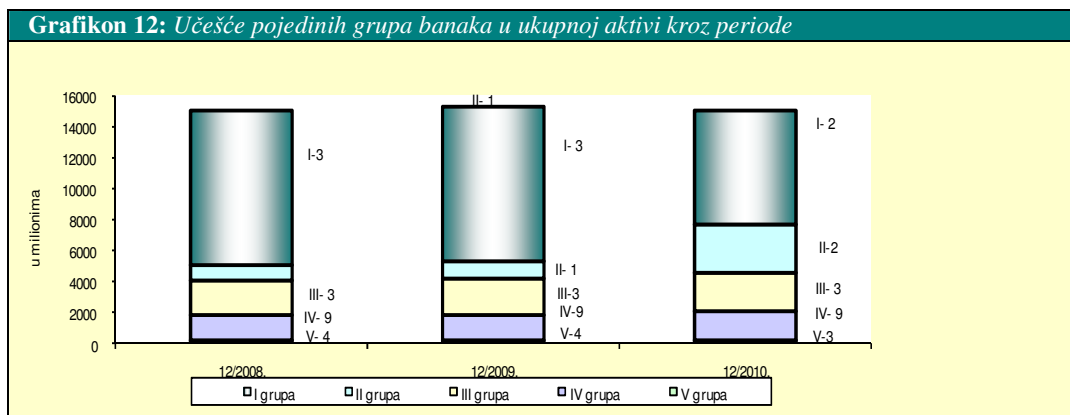
¹² Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

Bankarski sektor se može analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹³. Najznačajnije promjene u odnosu na kraj 2009. godine odnose se na broj banaka i učešće pojedinih grupa, kao rezultat promjene aktive kod većine banaka.

Broj banaka u I grupi (aktiva veća od dvije milijarde KM), koja obuhvata najveće banke u sistemu, smanjen je sa tri na dvije, nakon što je aktiva jedne banke na kraju 2010. godine smanjena ispod dvije milijarde KM, a posljedično i učešće I grupe sa 65,1% na 48,8%. Broj banaka u II grupi povećan je s jedne na dvije, a učešće sa 7,6% na 20,9%. Učešća III (tri banke, aktiva između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) i IV (najbrojnija grupa od devet banaka, s aktivom između 100 i 500 miliona KM) grupe povećana su za 1,6 procentnih poena i 1,5 procentnih poena i sa 31.12.2010. godine iznosila su: III grupa 16,7% i IV 12,3%. Učešće posljednje V grupe (tri banke koje imaju aktivu manju od 100 miliona KM), zbog smanjenja broja banaka za jednu, promijenjeno je sa 1,4% na 1,3%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivu kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 13: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivu kroz periode									
IZNOS AKTIVE	31.12.2008.			31.12.2009.			31.12.2010.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	10.036	66,6	3	9.912	65,1	3	7.348	48,8	2
II- 1000 do 2000	1.017	6,7	1	1.165	7,6	1	3.146	20,9	2
III- 500 do 1000	2.180	14,5	3	2.293	15,1	3	2.521	16,7	3
IV- 100 do 500	1.627	10,8	9	1.648	10,8	9	1.862	12,3	9
V- Ispod 100	210	1,4	4	218	1,4	4	199	1,3	3
UKUPNO	15.070	100,0	20	15.236	100,0	20	15.076	100,0	19

Neznatan pad bilansne sume u 2010. godini od 1% ili 161 milion KM rezultat je promjena u dvije najveće stavke u obavezama u pasivi banaka: plaćanja dospjelih kreditnih obaveza, koje su smanjene za 21% ili 369 miliona KM (sa 31.12.2010. godine iznosile su 1,4 milijarde KM) i rasta depozita od 2% ili 187 miliona KM, što je djelomično ublažilo pad bilansne sume. Na kraju 2010. godine depoziti su iznosili 11,2 milijarde KM. Međutim, treba istaći da je rast depozitnih sredstava najviše rezultat priliva sredstva iz stand-by aranžmana s MMF-om od 230 miliona KM (180 miliona KM u prvom kvartalu i 50 miliona u četvrtom kvartalu 2010. godine).

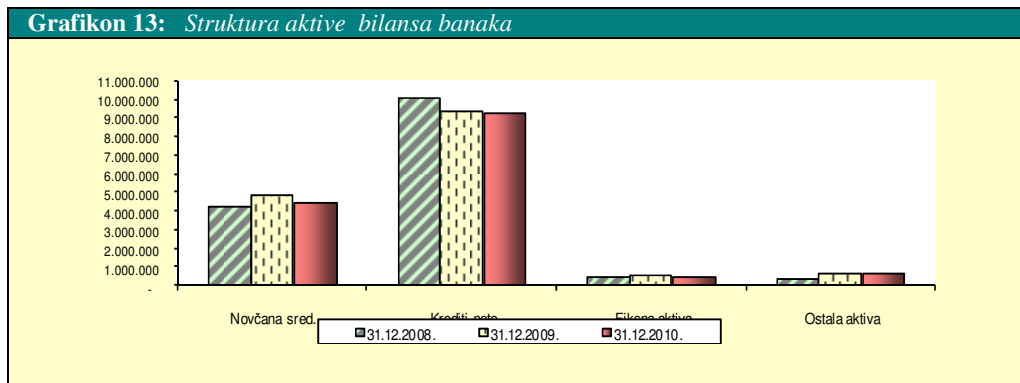
U aktivu novčana sredstava u iznosu od 4,4 milijarde KM manja su za 7% ili 339 miliona KM u odnosu na kraj 2009. godine, većim dijelom zbog otplate dospjelih kreditnih obaveza. Također,

¹³ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

banke su povećale oročene plasmane na računima kod inobanaka za 31% ili 34 miliona KM (sa 31. 12. 2010. godine iznose 145 miliona KM), a cca 102 miliona KM plasirale su u vrijednosne papire¹⁴, uglavnom državne obveznice zemalja iz EU. Na kraju 2010. godine portfolio vrijednosnih papira iznosio je 375 miliona KM. U istu namjenu-kupovinu vrijednosnih papira značajna sredstva su plasirana i u IV kvartalu 2009. godine (cca 180 miliona KM, od toga u vrijednosne papire za trgovanje 120 miliona KM¹⁵). Zbog previsoke likvidnosti i niske naknade na sredstva preko obavezne rezerve na računu rezervi kod Centralne banke BH, plasiranjem u vrijednosne papire i oročavanjem sredstava kod inobanaka, banke, uglavnom velike, nastoje ostvariti veće prihode i time donekle ublažiti pad kamatnih prihoda zbog smanjenih kreditnih plasmana.

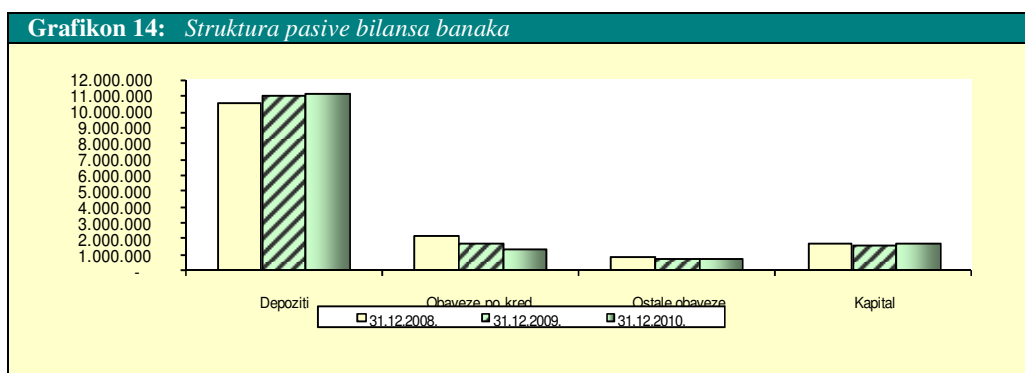
Nakon pet uzastopnih kvartalnih stopa pada kredita (svi kvartali u 2009. godini i prvi u 2010. godini), što je najviše bila posljedica i rezultat restriktivne kreditne politike banaka i smanjenja kreditnih aktivnosti banaka u uvjetima djelovanja ekonomske krize i recesije, u drugom i trećem kvartalu krediti su imali blagi rast od 77 miliona KM i 22 miliona KM, da bi u posljednjem, četvrtom kvartalu rast kredita iznosio 115 miliona KM, što kumulativno daje stopu rasta u 2010. godini od 2% ili 185 miliona KM. Treba napomenuti da su banke u 2010. godini, nakon klasificiranja u kategoriju E-gubitak, isknjižile u vanbilansnu evidenciju kredite u iznosu od 184 miliona KM, što je za 35% ili 48 miliona KM više nego u 2009. godini. Blagi kreditni rast, posebno u četvrtom kvartalu, može se ocijeniti pozitivnim znakom, jer ukazuju da su kreditne aktivnosti banaka, nakon višemjesečnog smanjenja, u 2010. godini intenzivirane, ali su istovremeno nastavljeni i negativni trendovi u segmentu kvaliteta kreditnog portfolija i njegovog daljeg pogoršanja, što je rezultiralo i većim otpisima. Na kraju 2010. godine krediti sa iznosili 9,98 milijardi KM.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

¹⁴ U bilansu stanja na poz.2-Vrijednosni papiri za trgovanje uključeni su i finansijski instrumenti (dužnički i vlasnički vrijednosni papiri) raspoloživi za prodaju.

¹⁵ U II kvartalu 2010. godine ova sredstva su u bilansu stanja prepozicionirana sa ostale aktive na poziciju 2.-Vrijednosni papiri za trgovanje.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 11,2 milijarde KM i učešćem od 74,5% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Učešće kreditnih obaveza smanjeno je sa 11,6% na 9,3%, a kapitala povećano sa 11,0% na 11,3%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 64,3% na 66,2% i smanjenje novčanih sredstava sa 31,4% na 29,5%.

- u 000 KM-

Tabela 14: Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	344.618	8,2	355.419	7,4	370.414	8,3	103	104
RR kod CB BiH	2.228.687	53,0	2.455.505	51,4	2.592.920	58,4	110	106
Računi kod depoz.inst.u BiH	12.341	0,3	441	0,0	670	0,0	4	152
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.621.449	38,5	1.970.473	41,2	1.479.322	33,3	122	75
Novč. sred. u procesu naplate	464	0,0	463	0,0	288	0,0	100	62
UKUPNO	4.207.559	100,0	4.782.301	100,0	4.443.614	100,0	114	93

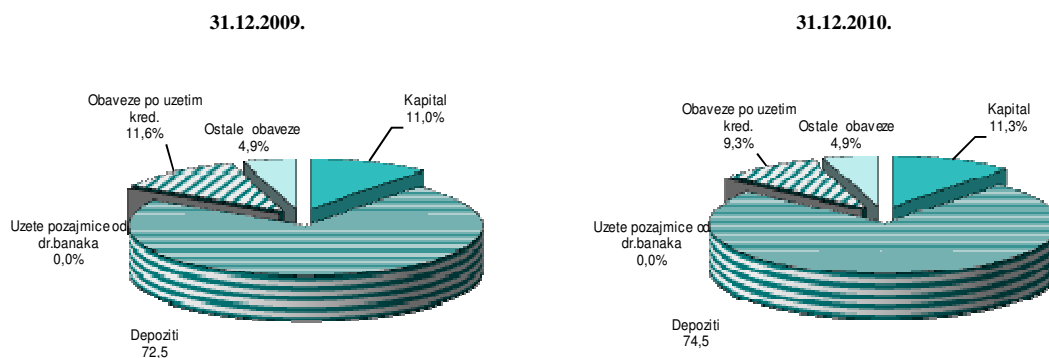
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u 2010. godini povećana su za 6% ili 137 miliona KM i sa 31.12.2010. godine iznosila su 2,59 milijardi KM ili 58,4% ukupnih novčanih sredstava, što je povećanje učešća od sedam procentnih poena u odnosu na kraj 2009. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu su smanjena za značajnih 25% ili 491 milion KM, na kraju 2010. godine iznosila su 1,48 milijardi KM ili 33,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2009. godine 41,2%). Banke su povećale gotov novac u trezoru i blagajnama za 4% ili 15 miliona KM, i na kraju 2010. godine ova sredstva su iznosila 370 miliona KM, što je 8,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2009. godine 7,4%).

Navedena kretanja imala su značajan uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu povećano je sa 55,8% na 63,7%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31.12.2010. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 15: Struktura pasive banaka

Trend promjene učešća dva najznačajnija izvora finansiranja banaka, depozita i kreditnih obaveza, nastavljen je i u 2010. godini. S jedne strane, rastom depozita, najviše po osnovu sredstava iz aranžmana s MMF-om, a s druge strane smanjenjem kreditnih obaveza, zbog plaćanja dospjelih obaveza, povećano je učešće depozita sa 72,5% na 74,5%, a kreditnih obaveza smanjeno sa 11,6% na 9,3%.

Depoziti s učešćem od 74,5% i iznosom od 11,2 milijarde KM i dalje su najznačajniji izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH, a u odnosu na kraj 2009. godine povećani su za 2% ili 187 miliona KM. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U toku 2009. godine banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza neto efekat je bilo smanjenje kreditnih obaveza za 19% ili 405 miliona KM. Isti trend nastavljen je i u 2010. godini, kreditna sredstva su smanjena za 21% ili 369 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinisani krediti u iznosu od 160 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 10,4% (na kraju 2009. godine 12,8%).

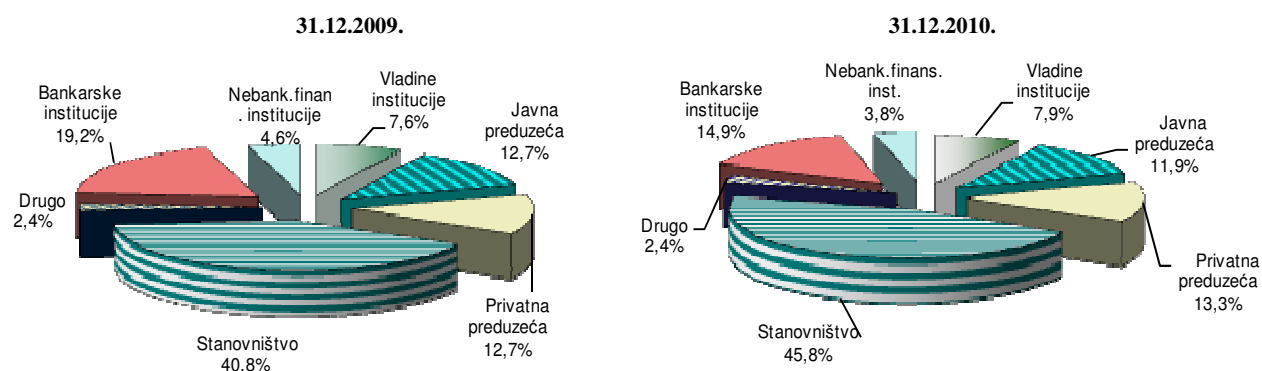
Kapital je na kraju 2010. godine iznosio 1,7 milijardi KM, što je za 1% ili 19 miliona KM više nego na kraju 2009. godine. Iako je na nivou bankarskog sistema u 2010. godini ostvaren značajan gubitak u poslovanju, izvršene dokapitalizacije tri banke u trećem i četvrtom kvartalu neutralisale su negativan efekat na ukupan kapital banaka u F BiH.

Banke su sa 31.12.2010. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (osam od ukupno 42), na koje se odnosi 72% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), EBRD, European fund for Southeast Europe (EFSE), Council of Europe Development Bank, ComercBank AG Frankfurt, Raiffeisen Zentralbank Osterreich A.G. (RZB) i Steirmarkische Sparkasse.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita sa 31.12.2010. godine samo 6% se odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

Tabela 15: Sektorska struktura depozita¹⁶

SEKTORI	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	701.520	6,7	839.926	7,6	891.638	7,9	120	106
Javna preduzeća	1.245.793	11,9	1.400.839	12,7	1.332.695	11,9	112	95
Privatna preduzeća i druš.	1.490.139	14,2	1.403.465	12,7	1.491.562	13,3	94	106
Bankarske institucije	2.172.860	20,8	2.120.143	19,2	1.674.576	14,9	98	79
Nebankarske finans.instit.	403.295	3,9	509.769	4,6	428.045	3,8	126	84
Građani	4.181.882	40,0	4.506.881	40,8	5.144.607	45,8	108	114
Ostalo	266.361	2,5	264.845	2,4	269.707	2,4	99	102
UKUPNO	10.461.850	100,0	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	106	102

Grafikon 16: Sektorska struktura depozita

U uslovima djelovanja krize, visoke likvidnosti i smanjenih kreditnih aktivnosti, banke nastoje restrukturirati izvore finansiranja i na taj način smanjiti troškove. Pored značajnog smanjenja kreditnih obaveza, došlo je i do promjena u sektorskoj strukturi depozitnih sredstava, odnosno smanjeni su depoziti bankarskih institucija (uglavnom su to depoziti matične banke ili drugih članica grupacije), što je u bankama u Federaciji BiH supstituisano depozitima stanovništva.

Naime, pozitivna kretanja u segmentu depozita sektora stanovništva nastavljena su i u četvrtom kvartalu 2010. godine s rastom od 5% ili 224 miliona KM, što je najveći kvartalni porast u 2010. godini, odnosno ukupni porast depozita stanovništva u 2010. godini iznosio je 14% ili 638 miliona KM, a učešća za pet procentnih poena. U poređenju s 2009. godinom, stopa rasta je veća za šest procentnih poena, što nominalno iznosi 313 miliona KM. Ovakav trend ocjenjuje se pozitivnim, ali s druge strane, u uslovima kada je uticaj ekonomske krize još uvijek jak, ukazuje na problem smanjene potrošnje, ali i pada kupovne moći kod većeg dijela stanovništva, što ima negativne efekte na ekonomske tokove i proizvodne aktivnosti preduzeća. Depoziti stanovništva s iznosom od 5,14 milijardi KM i učešćem od 45,8% u ukupnim depozitima i dalje su najveći izvor finansiranja banaka u F BiH.

Dok su depoziti stanovništva imali značajan porast u 2010. godini, najveća promjena zabilježena je kod depozita bankarskih institucija, koji su po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Do početka finansijske krize, nekoliko banaka imalo je značajnu finansijsku podršku kroz depozitna sredstva „majke“ ili iz grupacije, da bi u 2009. godini došlo do

¹⁶ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

smanjenja depozita bankarskih institucija za 2%. U 2010. godini isti su dalje smanjeni za značajnih 21% ili 446 miliona KM. Na kraju 2010. godine iznosili su 1,67 milijardi KM, što je 14,9% ukupnih depozita. Depoziti bankarskih institucija sa 31. 12. 2010. godine veći su za 271 milion KM od kreditnih obaveza (na kraju 2009. godine razlika je iznosila 348 miliona KM), koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, kako kod inostranih kreditnih institucija, tako i kod matičnih grupacija, što je i očekivano imajući u vidu uticaj finansijske i ekonomske krize i stanje u privredi i u vezi s tim smanjenje kreditnih aktivnosti banaka i visoka likvidnost.

Treba istaći da se 96% ili 1,61 milijarda KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u Federaciji BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u tri velike banke (75%), od čega se na samo jednu banku odnosi 37% ukupnih depozita primljenih od grupacije. Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, te rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, od posebnog značaja je podrška i spremnost „majke“ da osigura i dalje finansiranje „kćerki“ u obimu koji je potreban za nivo planiranog obima poslovanja, kao i održavanje zadovoljavajuće likvidnosne pozicije banke. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi (kreditni i depoziti u dopunskom kapitalu), finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka) i sa 31. 12. 2010. godine iznosi 2,28 milijardi KM ili 15% ukupne pasive bankarskog sektora (u ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 14,4%, a u ukupnim kreditnim obavezama 34,6% su kreditne obaveze prema grupaciji). U odnosu na kraj 2009. godine ova sredstva su manja za 764 miliona KM ili 25% (depoziti za 483 miliona KM ili 23%, kreditne obaveze za 258 miliona KM ili 35% i subordinisani krediti za 23 miliona KM ili 11%).

Pod pokroviteljstvom MMF i drugih finansijskih institucija, FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Evropske Unije čije banke-kćerke posluju na teritoriji BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“, kojom su banke-majke prihvatile obavezu da zadrže izloženost u Bosni i Hercegovini na nivou od 31.12.2008. godine u toku trajanja programa MMF-a (2009.-2012.), uzimajući u obzir raspoloživost adekvatnih kreditnih mogućnosti u BiH i u okviru definiranih valjanih praksi za upravljanje kreditnim rizikom, kapitalom i likvidnošću. S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću gotovo svih banaka u F BiH čije su banke-majke potpisnice „Bečke inicijative“, izloženost je u 2010. godini smanjena po osnovu plaćanja dospjelih kreditnih obaveza, kao i povrata dijela depozitnih sredstava, veći dio prije isteka oročenja. Iako je to je imalo pozitivan efekat i na profitabilnost tih banaka, kroz smanjenje kamatnih rashoda, još jednom treba istaći da je važna dalja finansijska podrška grupe, primarno „majke“, posebno u bankama čiji su osnovni izvori finansiranja bili depoziti i kreditna sredstva „majke“, odnosno iz grupacije.

Depoziti ostalih sektora su imali manje promjene: depoziti privatnih preduzeća, nakon pada u 2009. godini od 6% ili 87 miliona KM, u 2010. godini ostvarili su rast od 6% ili 88 miliona KM, tako da su sa 31. 12. 2010. godine s iznosom od 1,49 milijardi KM dostigli nivo s kraja 2008. godine, ali je učešće od 13,3% u ukupnom depozitima manje za 0,9 procentnih poena, dok je u odnosu na 2009. godinu veće za 0,6 procentnih poena. Depoziti javnih preduzeća, nakon pada od 5% ili 68 miliona KM, na kraju 2010. godine iznosili su 1,3 milijarde KM, dok je učešće smanjeno sa 12,7% na 11,9%. Depoziti vladinih institucija, sa stopom rasta od 6% ili 52 miliona KM, sa 31. 12. 2010. godine iznosili su 891 milion KM, što je 7,9% ukupnih depozita.

Valutna struktura depozita na kraju 2010. godine bila je sljedeća: depoziti u stranoj valuti (sa

dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 6,4 milijarde KM imali su učešće od 57,5% (na kraju 2009. godine 59,6%) i depoziti u domaćoj valuti u iznosu od 4,8 milijardi KM s učešćem od 42,5% (na kraju 2009. godine 40,4%).

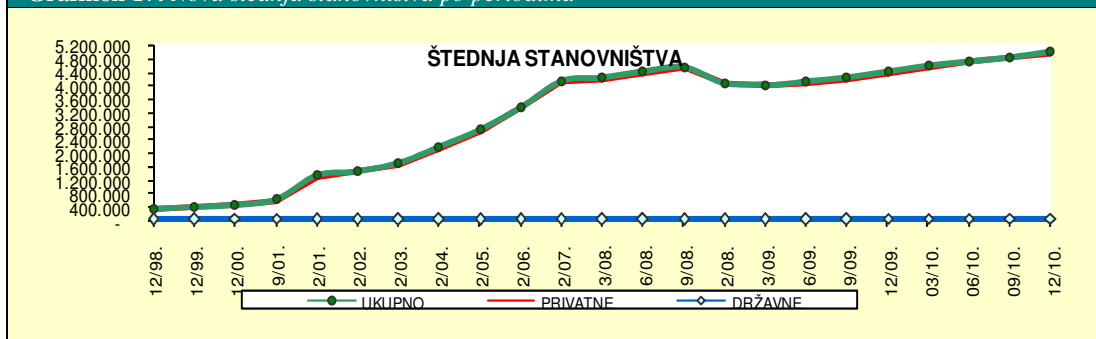
Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, nakon dugogodišnjeg stabilnog i kontinuiranog rasta, s prvim znacima ekonomske i finansijske krize u četvrtom kvartalu 2008. godine smanjeni su za 11% ili 494 miliona KM. Značajniji odliv zabilježen je u oktobru, da bi se nakon toga stanje stabiliziralo, poljuljano povjerenje u banke je vraćeno, što je imalo za posljedicu povrat većeg dijela depozita u 2009. godini na račune u bankama.

Positivni trendovi nastavljani su i u 2010. godini, štednja je sa 31.12.2010. godine dostigla iznos od 4,97 milijardi KM, što je najviši iznos do sada i za 444 miliona KM ili 10% je veći od nivoa štednje sa 30. 09. 2008. godine, koji je neposredno pred krizu bio do tada najveći iznos. U 2010. godini štednja je imala rast od 14% ili 612 miliona KM. Ovakva kretanja su najviše rezultat smanjene potrošnje zbog uticaja krize, teškog stanja u ekonomiji uopće i straha stanovništva zbog neizvjesnosti kada će se situacija početi popravljati, odnosno kada će se pojaviti pozitivni znaci izlaska iz krize i ekonomskog oporavka.

Tabela 16: Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEX	
	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	32.481	35.275	47.148	109	134
Privatne	4.003.184	4.325.928	4.926.361	108	114
UKUPNO	4.035.665	4.361.203	4.973.509	108	114

Grafikon 17: Nova štednja stanovništva po periodima

U tri najveće banke nalazi se 71% štednje, dok sedam banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,5% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 30% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 70% u stranoj valuti.

Tabela 17: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEX				
	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	3/2	4/3			
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	2.119.669	52,5%	2.054.197	47,1%	2.581.767	51,9%	97	126
Dugoročni štedni depoziti	1.915.996	47,5%	2.307.006	52,9%	2.391.742	48,1%	120	104
UKUPNO	4.035.665	100,0 %	4.361.203	100,0 %	4.973.509	100,0 %	108	114

Nakon pozitivnih promjena i poboljšanja ročne strukture štednih depozita u posljednjih nekoliko godina, u 2010. godini došlo je do blagog pogoršanja. Učešće dugoročnih štednih depozita je smanjeno sa 52,9% na 48,1%, a kratkoročnih je povećano sa 47,1% na 51,9%. Kratkoročni su imali visoku stopu rasta od 26% ili 528 miliona KM, a dugoročni svega 4% ili 85 miliona KM, što je imalo uticaj na promjenu ročne strukture.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01.04.2010. godine isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 31.12.2010. godine ukupno 15 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponovano 96,8% ukupnih depozita i 98,5% ukupne štednje.

Nakon izmjene Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH¹⁷ i ukidanja kriterija vlasništva (učesće privatnog i državnog kapitala), u prvom kvartalu 2010. godine jedna državna banka primljena je u program osiguranja. Preostale četiri banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita: dvije banke zbog postojećeg kompozitnog ranga, a dvije jer se nalaze pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁸ banaka u FBiH na dan 31.12.2010. godine iznosio je dvije milijarde KM.

-u 000 KM-

Tabela 18: Regulatorni kapital						
O P I S	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	INDEKS		
				3/2	4/3	
1	2	3	4	5	6	
DRŽAVNE BANKE						
1.Osnovni kapital prije umanjnja	44.852	44.906	45.431	100	101	
2.Odbitne stavke	2.752	3.796	97	138	3	
a) Osnovni kapital (1-2)	42.100	41.110	45.334	98%	110	
b) Dopunski kapital	1.335	1.294	1.046	2%	81	
c) Kapital (a + b)	43.435	42.404	46.380	100%	109	
PRIVATNE BANKE						
1.Osnovni kapital prije umanjnja	1.610.692	1.708.796	1.839.728	106	108	
2.Odbitne stavke	170.042	195.208	313.224	115	160	
a) Osnovni kapital (1-2)	1.440.650	1.513.588	1.526.504	76%	101	
b) Dopunski kapital	574.370	506.458	488.940	24%	97	
c) Kapital (a + b)	2.015.020	2.020.046	2.015.444	100%	100	
UKUPNO						
1.Osnovni kapital prije umanjnja	1.655.544	1.753.702	1.885.159	106	108	
2.Odbitne stavke	172.794	199.004	313.321	115	157	
a) Osnovni kapital (1-2)	1.482.750	1.554.698	1.571.838	76%	101	
b) Dopunski kapital	575.705	507.752	489.986	24%	97	
c) Kapital (a + b)	2.058.455	2.062.450	2.061.824	100%	100	

¹⁷ „Službeni glasnik BiH“ br.75/09.

¹⁸ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH“, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08).

U 2010. godini kapital¹⁹ je ostao na skoro istom nivou, odnosno smanjen je za svega 0,6 miliona KM u odnosu na 2009. godinu, a promjene u osnovnom i dopunskom kapitalu su uticale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Osnovni kapital je povećan za 1% ili 17 miliona KM, a dopunski smanjen za 3% ili 18 miliona KM.

Iako je rast osnovnog kapitala minimalan, treba istaći da je zaustavljanje pada i slabljenja kapitalne osnove, pod uticajem visokih gubitaka u poslovanju, i očuvanje na istom, odnosno neznatno većem nivou, rezultat dva značajna događaja: prvo, zahtjev FBA bankama da se, u otežanim uvjetima poslovanja banaka zbog djelovanja ekonomske krize i reduciranim pristupom eksternim izvorima kapitala, porasta kreditnih gubitaka i smanjene profitabilnosti i kreditnih aktivnosti, ostvarena dobit za 2009. godinu zadrži u kapitalu, što su sve banke ispoštovale. Naime, nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka o raspodjeli revidirane dobiti od strane skupština banaka, ostvarena dobit za 2009. godinu u iznosu od 54 miliona KM (13 banaka, dok je sedam banaka ostvarilo gubitak u iznosu od 53 miliona KM) raspoređena je u osnovni kapital (u rezerve ili zadržanu-neraspoređenu dobit 94% i za pokriće gubitaka 5%).

Drugi značajan događaj je izvršena dokapitalizacija tri banke u trećem i četvrtom kvartalu 2010. godine, koje su bile podkapitalizirane: jedna banka je izvršila dokapitalizaciju od 105 miliona KM uplatom u fond rezervi, a druge dvije novom emisijom dionica od 17,3 miliona KM (dva miliona KM i 15,3 miliona KM, s napomenom da je banka koja se dokapitalizirala u iznosu od 15,3 miliona KM prethodno na teret dioničkog kapitala pokrila gubitke iz ranijih godina u iznosu od 14,6 miliona KM). Osim ovoga, oduzimanje dozvole jednoj banci (bila u privremenoj upravi) sa negativnim iznosom osnovnog kapitala (cca četiri miliona KM) pozitivno se odrazilo na njegov rast.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su povećane za visokih 57% ili 114 miliona KM i to najviše iz osnova ostvarenog tekućeg gubitka (iznosi 158 miliona KM, što je za 105 miliona više nego u 2009.godini), uz istovremeno smanjenje zbog pokrića dijela nepokrivenih gubitaka iz ranijih godina u iznosu od 39 miliona KM i po osnovu prestanka rada jedne banke koja je imala kumulirane gubitke u iznosu od 3,7 miliona KM.

Dopunski kapital je smanjen za 3% ili 18 miliona KM s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2009. godine u iznosu od 49 miliona KM je prenesena u osnovni kapital, tekuća revidirana dobit iznosi 52 miliona KM, po osnovu redovnih otplata dospjelih obaveza subordinisani dugovi su smanjeni za 25 miliona KM, dok su opće rezerve za kreditne gubitke povećane za 4,3 miliona KM.

Navedene promjene su neznatno uticale na strukturu regulatornog kapitala, odnosno učešće osnovnog kapitala povećano je sa 75% na 76% , a dopunskog smanjeno sa 25% na 24%.

Neto kapital je, kao i regulatorni, smanjen za svega 0,5 miliona KM i sa 31.12.2010. godine iznosi dvije milijarde KM.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 31.12.2010. godine iznosila je 13,1%, što je na istom nivou kao i na kraju 2009. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²⁰ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizika ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31.12.2010. godine iznosio 16,2% što je za 0,1 procentni poen više nego na kraju 2009. godine, a razlog je smanjenje ukupnih ponderisanih

¹⁹ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

²⁰ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

rizika za 17 miliona KM, dok je neto kapital ostao na gotovo istom nivou. Analizirajući strukturu ponderisanih rizika, evidentno je da je pad rizika ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata od 77 miliona KM (sa 11,79 milijardi KM na 11,71 milijarda KM) neutralisan povećanjem ponderisanog operativnog rizika (POR) za 60 miliona KM (iznosi 943 miliona KM), što je rezultiralo navedenim smanjenjem ukupnih ponderisanih rizika.

Na kraju 2010. godine učešće ponderisane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 93%, a operativnom riziku 7%, što je isto kao i 2009. godine.

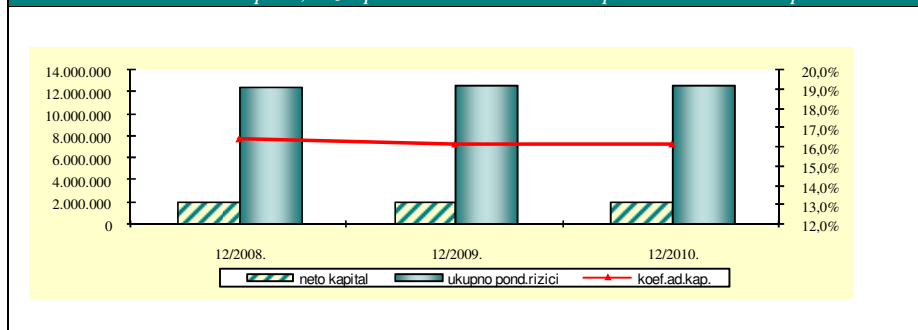
FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija, što je dovelo do pada profitabilnosti kod većine banaka i poslovanja s gubitkom ili znatno manjom dobiti nego u periodu prije krize, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom. Jedna od mjera koje je Agencija poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i zahtjev bankama da ostvarenu dobit za 2009. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove, što su sve banke ispoštovale.

- 000 KM-

Tabela 19: Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

OPIS	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. NETO KAPITAL	2.038.997	2.046.414	2.045.886	100	100
2. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	12.301.441	11.790.234	11.713.173	96	99
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	130.975	882.928	942.707	674	107
4. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (2+3)	12.432.416	12.673.162	12.655.880	102	100
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	16,4%	16,1%	16,2%	98	101

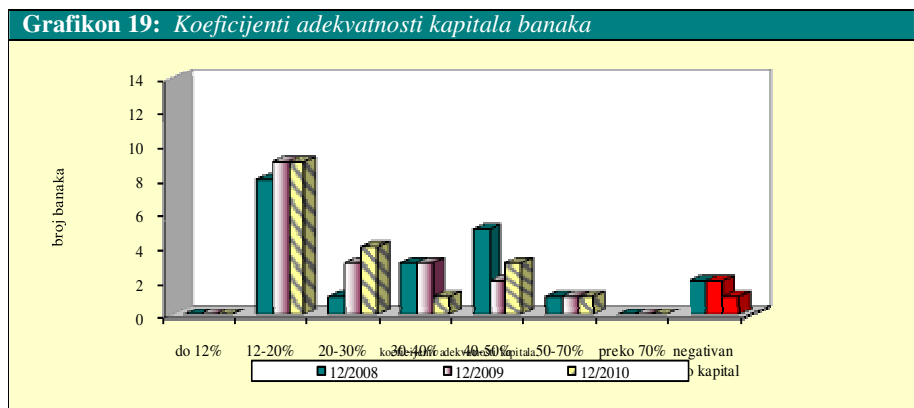
Grafikon 18: Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala

Iako je finansijska kriza imala snažan uticaj na profitabilnost banaka, odnosno rast gubitaka u poslovanju i smanjenje dobiti, najviše zbog visokog rasta troškova rezervi za kreditne gubitke, što se negativno odrazilo na kapital banaka, neto kapital i ukupni ponderisani rizici ostali su na približno istom nivou, a stopa adekvatnosti kapitala je veća za neznatnih 0,1 procentni poen u odnosu na kraj 2009. godine. Snaga i adekvatnost kapitala je očuvana, s jedne strane, zbog relativno visokog nivoa kapitalizacije banaka prije krize, a s druge strane, zbog minimalnog pada

tokom krize u posljednje dvije godine. Erozijska kapitalne osnove je spriječena, a adekvatnost kapitala zadržana na zadovoljavajućem nivou zahvaljujući dodatnom prilivu kapitala iz eksternih izvora (dokapitalizacija) kod tri banke u iznosu od 122,3 miliona KM (kod ovih banaka došlo je do ugrožavanja kapitalne osnove i/ili narušavanja zakonom propisanog minimalnog standarda adekvatnosti kapitala, te je skladu sa zahtjevom FBA osiguran dodatni kapital) i zadržavanju dobiti iz 2009. godine u kapitalnim rezervama (po zahtjevu FBA).

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31.12.2010. godine iznosi 16,2%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 19 banaka u F BiH sa 31.12.2010. godine, 18 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, jedna banka pod privremenom upravom imala je koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti. Prema analitičkim podacima na kraju 2010. godine 11 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego prethodne godine dok je kod sedam banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala kod 18 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- devet banaka ima stopu između 13% i 18,2%, a tri najveće od 13% do 15,8%,
- osam banaka ima stopu između 20,4% i 45,0%,
- jedna banka ima stopu 60%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankarskog sistema, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Prateći rast i razvoj banaka, koji je bio agresivan i intenzivan posebno kod velikih banaka u periodu prije krize, i vršeci redovan nadzor ovog segmenta, FBA je prema bankama, zavisno od ocjene njihove adekvatnosti kapitala i rizičnog profila institucije, poduzimala različite korektivne i nadzorne mjere, kao što su: donošenje strategije za održavanje nivoa kapitala i plana koji će osigurati kvantitet i kvalitet (strukturu) kapitala u skladu s prirodom i složenosti bančinih sadašnjih i budućih poslovnih aktivnosti i preuzetom i potencijalnom riziku, zatim pojačan nadzor i intenzivnije praćenje banke, zahtjev za pribavljanje dodatnog kapitala u cilju jačanja kapitalne osnove, te otklanjanja nedozvoljenih koncentracija kreditnog rizika i u vezi s tim ograničavanje i smanjenje izloženosti kreditnom riziku, praćenje provođenja i realizacije usvojenih planova kapitala i to posebno pribavljanja dodatnog kapitala iz eksternih izvora, nadziranje poštivanja i postupanja po naloženim mjerama i sl.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)²¹ banaka u F BiH sa 31.12.2010. godine iznosila je 18,1 milijardi KM i veća je za 1% ili 100 miliona KM u odnosu na kraj 2009. godine, a bruto aktiva²² u iznosu od 15,7 milijardi KM je veća za 20 miliona KM.

-u 000 KM-

Tabela 20: Aktiva, vanbilansne stavke i potencijalni kreditni gubici								
O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEX	
	31.12.2008.	Strukt. %	31.12.2009.	Strukt. %	31.12.2010.	Strukt. %	4:2	6:4
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kreditni	10.200.134	66,0	9.442.600	60,1	9.414.729	59,8	93	100
Kamate	59.564	0,4	61.797	0,4	51.348	0,3	104	83
Dospjela potraživanja	231.890	1,5	352.580	2,2	566.629	3,7	152	161
Potraživanja po plać. garancijama	2.353	0,0	1.620	0,0	553	0,0	69	34
Ostali plasmani	39.393	0,2	276.693	1,8	410.797	2,6	702	148
Ostala aktiva	4.937.976	31,9	5.581.877	35,5	5.292.854	33,6	113	95
UKUPNA AKTIVA	15.471.310	100,0	15.717.167	100,0	15.736.910	100,0	102	100
VANBILANS	2.582.093		2.271.512		2.352.092		88	104
AKTIVA S VANBILANSOM	18.053.403		17.988.679		18.089.002		100	101
RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM	13.304.610		12.583.315		13.053.738		95	104
Opći kreditni rizik i Potencijalni kreditni gubici	461.839		534.721		717.713		116	134
Već formirane opće i posebne rezerve za kreditne gubitke	461.687		534.749		717.768		116	134

Netrižne stavke iznose pet milijardi KM ili 28% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 7% u odnosu na kraj 2009. godine. S druge strane, rizična aktiva s vanbilansom iznosi 13 milijardi KM i veća je za 4% ili 470 miliona KM. Vanbilansne rizične stavke iznose 2,4 milijarde KM i veće su za 4% ili 81 milion KM.

Negativan uticaj i posljedice globalne finansijske i ekonomske krize na poslovanje banaka evidentne su i u 2010. godini, kao rezultat prenošenja i širenja krize sa realnog na bankarski sektor, što se najviše odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja i kvalitet kreditnog portfolija. Dok je u 2010. godini nastavljen trend pada kvaliteta kreditnog portfolija zbog rasta nenaplativih potraživanja, može se konstatovati da je u segmentu kreditiranja došlo do blagog oporavka, što se ogleda kroz ostvareni minimalan rast kredita. Nakon značajnog pada kreditnih plasmana od 6% ili 638 miliona KM u 2009. godini, u 2010. godini ostvaren je rast od 2% ili 185 miliona KM, što se ocjenjuje pozitivnim, jer su banke povećale obim novih plasmana, čime je zaustavljen negativni trend iz prethodnih perioda. Treba napomenuti da je u toku 2010. godine približno isti iznos kredita otpisan (isknjižen u vanbilansnu evidenciju), što je rezultiralo nižom stopom rasta kredita. Krediti su sa 31.12.2010. godine iznosili 9,9 milijardi KM, s učešćem u aktivi od 66,2%, što je 1,9 procentnih poena više u odnosu na kraj 2009. godine. Međutim, iako će posljedice djelovanja krize biti prisutne i u 2011. godini, makroekonomske projekcije ukazuju da se u 2011. godini očekuje značajnije ubrzanje ekonomske aktivnosti i izvoza, što bi trebalo dovesti i do oporavka privrednih aktivnosti, što je opet u korelaciji s povećanjem kreditnih aktivnosti banaka.

²¹ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05).

²² Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

U 2010. godini plasirano je ukupno 4,9 milijardi KM novih kredita, što je 20% ili 815 miliona KM više u odnosu na 2009. godinu, ali je još uvijek za 17% ili jednu milijardu KM manje u odnosu na iznos novoodobrenih kredita u 2008. godini. U posljednje dvije godine došlo je do pozitivnih promjena u sektorskoj strukturi novih plasmana. Naime dok je u 2008. godini 61,4% novih kredita plasirano privredi (privatnim i javnim preduzećima), a 34,7% stanovništvu, u 2009. godini odnos je poboljšán u korist privrede (72,8%, stanovništvo 20,5%). U 2010. godini učešće novoodobrenih kredita privredi ostalo je skoro nepromijenjeno (71,7%), a stanovništva je povećano na 25,7%, najviše zato što je, za razliku od 2009. godine, kreditiranje vladinih institucija u 2010. godini bilo u znatno manjem obimu. U pogledu ročnosti novoodobrenih kredita zabilježene su značajne oscilacije. Dok je u 2008. godini učešće novih kratkoročnih kredita u ukupno novoodobrenim kreditima bilo 42,7%, a dugoročnih 57,3%, u 2009. godini učešća su iznosila 61,6% i 38,4%. Do promjene je ponovo došlo u 2010. godini, kada su učešća bila ista (po 50%).

Najvažniji ograničavajući faktor rasta kredita u posljednje dvije godine bio je negativni uticaj krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH i pogoršanje stanja u realnom sektoru, zatim smanjenje potrošnje stanovništva, ali i restriktivnije i opreznije politike kreditiranja banaka. Na osnovu prethodno navedenog, kao i očekivanog ubrzanijeg ekonomskog oporavka u 2011. godini, predviđa se i nešto veći kreditni rast nego u 2010. godini. Međutim, performanse kvaliteta postojećeg kreditnog portfolija neće se bitnije popraviti, ali se očekuje da će trend pogoršanja biti zaustavljen, nivo loših plasmana će i dalje biti relativno visok i time posljedično kreditni gubici, što će se negativno reflektirati na finansijski rezultat banaka. Banke su u 2010. godini značajno povećale rezervisanja za kreditne gubitke „čisteći“ kreditni portfelj od nenaplativih potraživanja, tako da će rezerve za kreditne gubitke biti dobar amortizer za potencijalne kreditne gubitke u narednom periodu.

FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Evropske unije čije banke - kćerke posluju na teritoriji BiH, tzv „Bečkoj inicijativi“, čime se trebaju osigurati dodatna finansijska sredstva za kreditiranje realnog sektora, jer svako pogoršanje ekonomije može negativno da se odrazi na rejting banaka-kćerki, a samim tim i da oslabi rejting matičnih banaka.

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,2 milijarde KM imaju učešće od 62,3% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Kao što je već navedeno, s aspekta sektora kojima su banke plasirale kredite, kretanja u 2010. godini mogu se ocijeniti pozitivnim zbog porasta plasmana privatnim preduzećima, dok su plasmani stanovništvu blago smanjeni. Naime, u odnosu na kraj 2009. godine krediti dati privatnim preduzećima su veći za 3% ili 119 miliona KM, iznose 4,8 milijardi KM ili 48,2% ukupnih kredita (na kraju 2009. godine 47,9%). Krediti dati stanovništvu smanjeni su za 1% ili 32 miliona KM, iznose 4,73 milijarde KM, što je učešće od 47,4% (na kraju 2009. godine 48,6%). Ovo je prvi put nakon 2001. godine da su krediti dati privatnim preduzećima veći od kredita stanovništvu i to za 82 miliona KM (na kraju 2009. godine bili su manji za 69 miliona KM, a 2008. godine za 266 miliona KM). Zbog prevazilaženja postojeće finansijske krize vladine institucije su se kreditno zadužile kod nekoliko banaka u FBiH, tako da su krediti ovom sektoru povećani za 69% ili 52 miliona KM, iznosili su 126 miliona KM što je neznatno učešće od samo 1,3% u ukupnim kreditima (2009. godine 77 miliona KM, učešće 0,8%). Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31.12.2010. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, već duži period nema promjene, odnosno najveće učešće od cca 72% imaju krediti odobreni za finansiranje potrošnih dobara²³, na stambene kredite se odnosi 25%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

²³ Uključeno kartično poslovanje.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 65,4%, a privatnim preduzećima 59% ukupnih kredita datih ovim sektorima (na kraju 2009. godine stanovništvo 66,4%, privatna preduzeća 63,1%).

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

-u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	76.964	0,7	74.609	0,8	126.328	1,3	97	169
Javna preduzeća	175.424	1,7	184.005	1,9	238.105	2,4	105	129
Privatna preduzeća i društ.	4.881.526	46,8	4.696.276	47,9	4.815.426	48,2	96	103
Bankarske institucije	5.805	0,1	6.755	0,1	10.975	0,1	116	162
Nebankarske finansijske instit.	105.352	1,0	51.255	0,5	37.235	0,4	49	73
Građani	5.146.963	49,3	4.765.656	48,6	4.733.198	47,4	93	99
Ostalo	42.343	0,4	18.244	0,2	20.644	0,2	43	113
UKUPNO	10.434.377	100,0	9.796.800	100,0	9.981.911	100,0	94	102

Valutna struktura kredita se već duži period bitnije ne mijenja: najveće učešće od 74% ili 7,4 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom, krediti u domaćoj valuti 25% ili 2,5 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 112 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identifikiranje potencijalnih kreditnih gubitaka koji se priznaju kao troškovi rezervi za kreditne gubitke.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije²⁴ i vanbilansne stavke dati su u sljedećoj tabeli.

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)									INDEX	
	31.12.2008.			31.12.2009.			31.12.2010.			5/2	8/5
	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	11.534.783	86,7	230.749	10.260.601	81,5	205.228	10.477.329	80,3	209.588	89	102
B	1.446.503	10,9	103.385	1.804.767	14,4	136.973	1.645.750	12,6	131.933	125	91
C	165.309	1,2	40.558	307.892	2,5	72.970	471.505	3,6	113.085	186	153
D	154.168	1,2	83.300	206.201	1,6	115.703	455.303	3,5	257.915	134	221
E	3.847	0,0	3.847	3.854	0,0	3.847	3.851	0,0	3.851	100	100
Rizična ak. (A-E)	13.304.610	100,0	461.839	12.583.315	100,0	534.721	13.053.738	100,0	716.372	95	104
Klasifikovana (B-E)	1.769.827	13,3	231.090	2.322.714	18,5	349.493	2.576.409	19,7	506.784	131	111
Nekvalitetna (C-E)	323.324	2,4	127.705	517.947	4,1	119.550	930.659	7,1	374.851	160	180
Nerizična akt. ²⁵	4.748.793			5.405.364			5.035.264			114	93
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.053.403			17.988.679			18.089.002			100	101
VANBILANSNA EVIDENCIJA											
Otpisana aktiva	429.419	89,0		505.632	89,7		622.990	89,6		118	123
Susp. kamata	54.479	11,0		57.957	10,3		72.251	10,4		106	125
UKUPNO	483.898	100,0		563.589	100,0		695.241	100,0		117	123

²⁴ U skladu sa članom 22. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim procentima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

²⁵ Stavke aktive na koje se, u skladu s članom 22. stav 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Rizična aktiva sa vanbilansom (A-E) iznosi 13 milijardi KM i sa 31.12.2010. godine veća je za 4% ili 470 miliona KM. Nerizične stavke iznose pet milijardi KM i manje su za 7% ili 370 miliona KM u odnosu na kraj 2009. godine.

Ako se analizira kvalitet rizične aktive, može se konstatovati da je u 2010. godini nastavljen trend pada kvaliteta aktive i njenog „kvarenja“, što je posljedica uticaja ekonomske krize i porasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza. Međutim, treba istaći da je najveći uticaj na značajno pogoršanje pokazatelja ukupnog sistema imala jedna velika banka, koja je u 2009. godini započela, a u 2010. godini intenzivirala „čišćenje“ kreditnog portfolija, što je imalo za rezultat znatno lošije pokazatelje kvaliteta aktive i ove banke i ukupnog bankarskog sistema. Dok je učešće kreditnog portfolija te banke sa 31.12.2010. godine iznosilo 16,5%, učešće njene klasifikovane i nekvalitetne aktive iznosilo je 33% i 55%, a od ostvarenog porasta loših-nekvalitetnih kredita (409 miliona KM) najveći dio se upravo odnosi na tu banku (304 miliona KM ili 75%). Kod ostalih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno četiri banke ima pokazatelje učešća klasifikovane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a kod dvije banke učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu također je lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva (B-E) je u posmatranom periodu imala rast od 11% ili 254 miliona KM, s tim da je B kategorija smanjena za 9% ili 159 miliona KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) povećana za visokih 80% ili 413 miliona KM. U istom periodu je izvršen značajan otpis aktive i kamate (isknjiženje u vanbilansnu evidenciju) u iznosu od 218 miliona KM. Koliko su navedeni pokazatelji zabrinjavajući pokazuje i činjenica da je u 2009. godini ukupan porast klasifikovane aktive iznosio 31% ili 553 miliona, od toga je B kategorija povećana za 25% ili 358 miliona KM, nekvalitetna aktiva za 60% ili 195 miliona KM, dok je otpisana aktiva i kamata u iznosu od 157 miliona KM. U 2010. godini zbog slabe naplate i povećanja kašnjenja dospjelih potraživanja, banke su morale izvršiti reklasifikaciju i značajan iznos kredita pomjeriti iz B kategorije u nekvalitetnu aktivu, što je uzrokovalo visok rast troškova rezervi za kreditne gubitke i značajno negativno uticalo na finansijski rezultat banaka u 2010. godini.

Klasifikovana aktiva je sa 31.12.2010. godine iznosila 2,6 milijardi KM, a nekvalitetna 931 miliona KM (31.12.2009. godine: 2,3 milijarde KM i 518 miliona KM).

Kao rezultat navedenog, indikatori kvaliteta aktive iskazani kao odnos, odnosno učešće pojedinih kategorija u rizičnoj aktivu su lošiji nego na kraju 2009. godine, a očekuje se da će negativni trendovi u 2011. godini biti usporeniji i manjeg intenziteta. Koeficijent klasifikovane i rizične aktive je zbog većeg rasta klasifikovane aktive (11%) od rizične (4%) pogoršan za 1,2 procentna poena u odnosu na kraj 2009. godine i iznosi 19,7%.

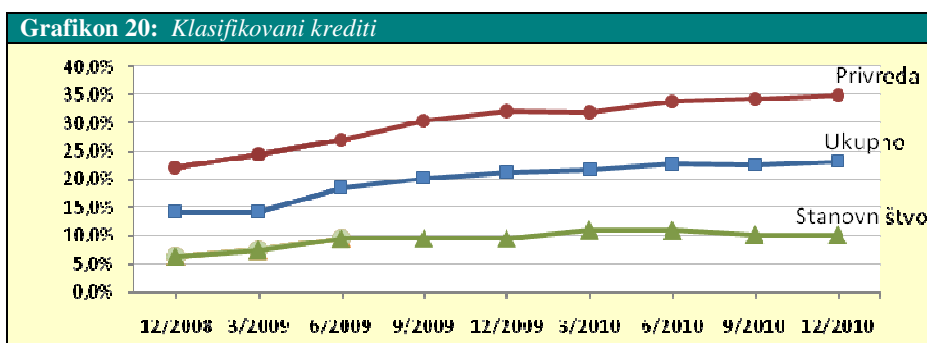
Ako se analizira odnos i trend samo nekvalitetne i rizične aktive, sa 31.12.2010. godine ovaj koeficijent je iznosio 7,1% što je još uvijek relativno nizak omjer, a u odnosu na kraj 2009. godine je veći za tri procentna poena. Međutim, ako se uzme u obzir da učešće B kategorije u rizičnoj aktivu iznosi 12,6%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva, odnosno još uvijek prisutna praksa nekih banaka da ne formiraju pravovremeno adekvatne rezerve za kreditne gubitke, što se potvrdilo u on site kontrolama i rezultiralo nedostajućim rezervama za kreditne gubitke, može se zaključiti da kvalitet aktive i dalje ima trend pogoršanja. Zato je od ključnog značaja da banke što realnije procjenjuju kvalitet plasmana i pravovremeno formiraju adekvatne rezerve za kreditne gubitke, posebno zbog činjenice da se pod uticajem krize povećava kašnjenje u naplati dospjelih potraživanja, rastu troškovi rezervi, te se smanjuje i zarada banaka.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita datim pravnim licima.

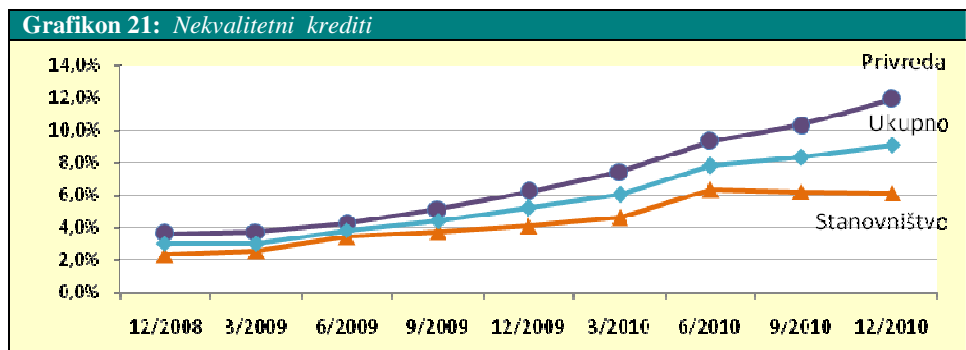
Tabela 23: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)												INDEKS 12/6
	31.12.2009.						31.12.2010.						
	Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		
štkvo	%	lica	%	Iznos	Učešće	štkvo	%	lica	%	Iznos	Učešće		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14
A	4.311.231	90,46	3.421.255	68,00	7.732.486	78,93	4.257.408	89,95	3.422.650	65,21	7.680.058	76,94	99
B	260.509	5,47	1.298.642	25,81	1.559.151	15,91	185.851	3,93	1.201.981	22,94	1.387.832	13,90	89
C	108.969	2,29	193.570	3,85	302.539	3,09	125.114	2,65	336.038	6,36	461.152	4,62	152
D	84.947	1,78	117.677	2,34	202.624	2,07	164.826	3,47	288.042	5,49	452.868	4,54	223
E	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,00	0	0,00	1	0,00	100
UKUPNO	4.765.656	100,0	5.031.144	100,0	9.796.800	100,00	4.733.200	100,0	5.248.711	100,0	9.981.911	100,00	102
Klas. kred. B-E	454.425	9,53	1.609.889	32,00	2.064.314	21,07	475.792	10,05	1.826.061	34,79	2.301.853	23,06	111
Nekv. kred C-E	193.916	4,07	311.247	6,19	505.163	5,16	289.941	6,13	624.080	11,89	914.021	9,16	181
		48,64		51,36		100,00		47,42		52,58		100,00	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		22,02		77,98		100,00		20,67		79,33		100,00	
Nekvalitetna C-E		38,39		61,61		100,00		31,72		68,28		100,00	
Kategorija B		16,71		83,29		100,00		13,39		86,61		100,00	

Indikatori kvaliteta kredita odobrenih pravnim licima i stanovništvu, kao i već navedeni indikatori kvaliteta ukupne rizične aktive, imaju trend pogoršanja u 2010. godini, što je najviše rezultat rasta nekvalitetnih kredita za visokih 81% ili 409 miliona KM (kod stanovništva 49% ili 96 miliona KM i kod pravnih lica 100% ili 313 miliona KM), što je dovelo do porasta učešća nekvalitetnih kredita sa 5,16% na 9,16%, te negativno uticalo na ostale pokazatelje za ova dva sektora i ukupnog kreditnog portfolija. Međutim, ponovo treba istaći ogroman uticaj pokazatelja jedne banke na ukupan bankarski sistem, posebno na pokazatelj rasta i učešća nekvalitetnih kredita, jer ako se ista isključi, može se zaključiti da su pokazatelji pogoršani, ali u znatno manjem obimu. Naime, bez ove banke učešće nekvalitetnih kredita s kraja 2009. godine od 3,8% povećano je u 2010. godini na 4,9%, odnosno za 1,1 procentni poen, dok je na nivou ukupnog sistema rast učešća iznosio četiri procentna poena.

Sa 31.12.2010. godine od ukupnih kredita odobrenih pravnim licima u iznosu od 5,2 milijarde KM, 1,8 milijardi KM ili 34,79% je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2009. godine 1,6 milijardi ili 32%), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 4,7 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 476 miliona KM ili 10,05% (na kraju 2009. godine 454 miliona KM ili 9,53%).

Od kredita plasiranih pravnim licima kao nekvalitetni krediti klasificirano je 624 miliona KM ili 11,89 % od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31.12.2009. godine iznosili su 311 miliona KM ili 6,19%). Za sektor stanovništva isti iznose 290 miliona KM ili 6,13% (31.12.2009. godine 194 miliona KM ili 4,07%). Ako se isključe podaci za jednu banku, već ranije spomenutu, pogoršanje ovog pokazatelja za oba sektora je znatno manje: za pravna lica povećan je sa 4,68% na 6,46%, a kod stanovništva sa 2,89% na 3,23%.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja clijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 31.12.2010. godine 3.767 jemaca su ukupno otplatili 15 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 101 milion KM (3.192 kreditne partije), što je skoro dvostruko veći iznos otplate na teret jemaca u poređenju sa 31.12.2009. godine (7,5 miliona KM otplatili su 3.327 jemaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 54 miliona KM-2.704 kreditne partije). Stanje preostalog duga na kraju 2010. godine iznosi 63 miliona KM (31.12.2009. godine: 31,5 miliona KM). Iz navedenih podataka može se zaključiti da se u 2010. godini značajno povećao iznos kredita koje otplaćuju jemci, kao i iznos otplate na teret jemaca. Dok se na kraju 2009. godine u ukupno otplaćenom iznosu na jemce odnosilo 33%, sa 31.12.2010. godine učešće jemaca je povećano na 40%. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,63% i 0,29%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica²⁶

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na “oživljavanje” kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim licima da prevaziđu situaciju u kojoj su se našli zbog uticaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih lica zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj odluci, banke u Federaciji BiH su u 2010. godini, od ukupno primljenih 247 zahtjeva za reprogram kreditnih obaveza odobrile 182 zahtjeva u ukupnom iznosu od 128 miliona KM ili 74%. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obaveza na pravna lica se odnosi 123 miliona KM, a na fizička lica četiri miliona KM. Trend reprogramiranih kredita pravnih lica za prva tri kvartala je vrijednosno rastući, dok je u četvrtom

²⁶ “Službene novine F BiH”, br.2/10.

kvartalu odobreno manje reprogramiranih kredita u odnosu na drugi i treći kvartal. Banke su znatno manje reprogramirale kreditne obaveze fizičkih lica, s napomenom da je trend tokom 2010. godine opadajući.

Neto efekat na rezerve za kreditne gubitke (dalje RKG) po osnovu izvršenih reprograma u 2010. godini je povećanje od 349 hiljada KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovom osnovu, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom. Banke su prilikom reprograma kod procjene kreditnog rizika i rezervi za kreditne gubitke postupale krajnje oprezno, uglavnom zadržavajući RKG na istom nivou, čime su izbjegle kratkoročno i privremeno povećanje prihoda, što u suštini predstavlja realan i odgovoran odnos banaka u primjeni odredbi Odluke koje se odnose na ovaj segment.

Reprogramirani krediti u odnosu na ukupne kredite 31. 12. 2010. godine imaju učešće od svega 1,28% (za sektor pravnih lica u odnosu na portfolio pravnih lica ovaj procent iznosi 2,35%, dok je za sektor stanovništva 0,09%).

-000 KM-

Tabela 24: Reprogramirane kreditne obaveze fizičkih i pravnih lica					
OPIS	31.03.2010. (I kvartal)	30.06.2010. (II kvartal)	30.09.2010. (III kvartal)	31.12.2010. (IV kvartal)	UKUPNO
1	2	3	4	5	6 (2+3+4+5)
Pravna lica	20.125	40.011	40.268	22.930	123.335
Fizička lica	2.390	850	470	735	4.444
UKUPNO	22.515	40.861	40.738	23.665	127.779
Iznos smanjenja/povećanja rezervi	191	-15	-211	384	349

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obaveza rezultat relativno skroman, ako se to upoređuje i s ukupnim kreditnim portfolijem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomske krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekat na dužnike (i fizička i pravna lica), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke do kraja 2011. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je uticaj krize još uvijek evidentan i da se tek u narednoj godini očekuju pozitivna kretanja i ekonomski oporavak.

U cilju što realnije ocjene kvaliteta aktive treba uzeti u obzir i iznos kredita koje su banke u posmatranom periodu isknjižile u vanbilans, što se daje u narednoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 25: Vanbilansna evidencija: otpisana aktiva i suspendovana kamata						
OPIS	STANOVNIŠTVO		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje 31.12.2009.	146.611	12.560	350.577	43.129	497.188	55.689
<i>Promjene u 2010.godini:</i>						
- novi otpis (u tekućoj godini)	90.966	10.700	93.403	22.769	184.369	33.469
- naplaćeno u tekućoj godini	20.409	6.192	19.064	6.262	39.473	12.454
- trajni otpis	447	309	18.647	4.144	19.094	4.453
Saldo 31.12.2010.godine	216.721	16.759	406.269	55.492	622.990	72.251

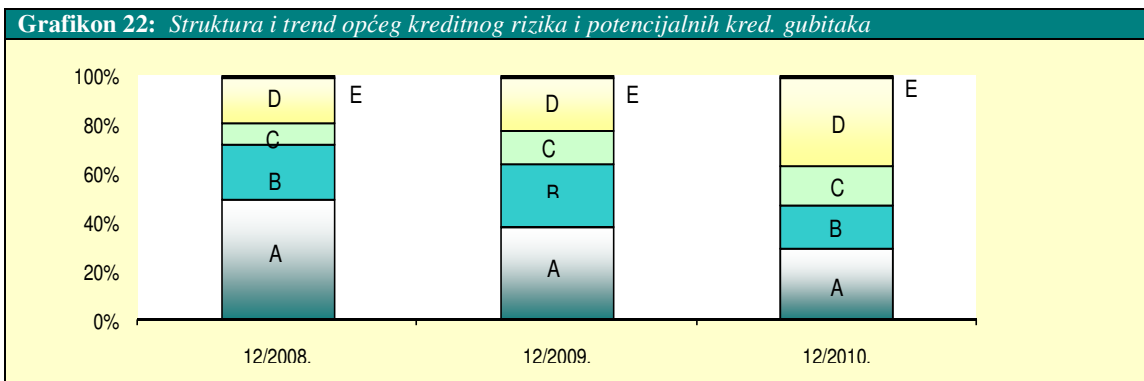
Saldo otpisane aktive 31.12.2010. godine (623 miliona KM) i saldo suspendovane kamate (72 miliona KM) povećani su za 25%, odnosno 30% u odnosu na 2009. godinu.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA,

njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 26: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		4/2	6/4
	2	3	4	5	6	7	8	9
A	230.749	50,0	205.228	38,4	209.555	29,2	89	102
B	103.385	22,4	136.973	25,6	132.048	18,4	132	96
C	40.558	8,8	72.970	13,7	113.962	15,9	180	156
D	83.300	18,0	115.703	21,6	258.297	36,0	139	223
E	3.847	0,8	3.847	0,7	3.851	0,5	100	100
UKUPNO	461.839	100	534.721	100	717.713	100	116	134

Prema izvještajima, banke su formirale rezerve za kreditne gubitke u skladu s propisima i visinom procijenjenog kreditnog rizika.

Analizirajući nivo formiranih rezervi ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2009. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke veće su za 34% ili 183 miliona KM i iznosile su 718 miliona KM (samo u drugom kvartalu 2010. godine povećane su za 80 miliona KM, a u četvrtom za 63 miliona KM). Zbog rasta nekvalitetne aktive u 2010. godini, banke su morale značajno povećati upravo rezerve za ove najlošije kredite, i rezultat je bilo povećanje istih sa 192 miliona KM na 376 miliona KM, odnosno za 95,4% ili 184 miliona KM. Rezerve za opći kreditni rizik (A kategorija) su povećane za neznatnih 2% ili četiri miliona KM, dok su za B kategoriju, zbog njenog smanjenja, najviše reklasificiranjem u lošije kategorije, rezerve smanjenje za 4% ili pet miliona KM. Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka i rizične aktive sa vanbilansom, povećan je sa 2,6% na 3,9%. Sa 31.12.2010. godine banke su prosječno za B kategoriju imale izdvojene rezerve po stopi od 8%, za C kategoriju 24,2%, D kategoriju 56,7% i E 100% (na kraju 2009. godine: B 7,6%, C 23,7%, D 56,1% i E 100%).

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA, ali time se problem suštinski ne rješava.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg

pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 27: Transakcije s povezanim licima					
Opis	D A T I K R E D I T I ²⁷			I N D E K S	
	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	26.823	29.191	84.600	109	290
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	304	470	375	155	80
Upravi banke	2.315	2.193	2.239	95	102
UKUPNO	29.442	31.854	87.214	108	274
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	10.304	5.137	22.653	50	441

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 174%, a potencijalne obaveze za 341% (povećanje se najviše odnosi na jednu veliku banku u sistemu). Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u

²⁷ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz finansijskog izvještaja koji prikazuje uspješnost poslovanja banaka, odnosno iz bilansa uspjeha za 2010. godinu, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH ostvaren je negativan finansijski rezultat-gubitak u iznosu od 103 miliona KM, dok je u 2009. godini ostvarena dobit u iznosu od 807 hiljada KM. Osnovni razlog ovako lošeg finansijskog rezultata je prvenstveno uticaj visokog gubitka kod jedne banke, koji je za 36 miliona KM veći od gubitka na nivou sistema. U prethodnoj godini ova banka je imala znatno manji, ali i tada najveći gubitak u sistemu, u iznosu od 19 miliona KM. U usporedbi sa 2009. godinom, evidentno je da je od 14 banaka koje su pozitivno poslovale u 2010. godini, kod sedam profitabilnost lošija (efekat 7,4 miliona KM), ali istovremeno šest banaka je imalo veću dobit (efekat 6,4 miliona KM), a najveći pozitivan efekat od 9,8 miliona KM ostvaren je kod dvije banke koje su u prošloj godini poslovale s gubitkom, a u 2010. godini su ostvarile dobit. S druge strane, iako je ukupan gubitak na nivou sistema visok, kao što je navedeno najviše zbog jedne banke, broj banaka koje posluju s gubitkom je smanjen sa sedam na pet, od toga je jedna banka imala gubitak znatno manji (za 8,2 miliona KM) nego prethodne godine. Analizirajući po kvartalima u 2010. godini, može se zaključiti da postoje pozitivna kretanja, ostvarena dobit je u četvrtom kvartalu znatno veća, kao i broj banaka koje su poslovale sa pozitivnim finansijskim rezultatom, dok je broj banaka koje su poslovale sa gubitkom i iznos gubitka, ako isključimo banku s visokim gubitkom koja je uticala na izuzetno visoki sistemski gubitak, u ovom kvartalu je nešto manji nego u prethodnim kvartalima.

Najveći uticaj na pogoršanje profitabilnosti gotovo svih banaka u 2010. godini imao je porast troškova rezervi za kreditne gubitke, kao rezultat znatnog pada u kvalitetu kredita, odnosno povećanju perioda kašnjenja u otplati kredita, kao rezultat otežane naplate potraživanja, te pad kamatnih i sličnih prihoda.

Positivan finansijski rezultat ostvaren je kod 14 banaka u ukupnom iznosu od 55 miliona KM, što je za 2% ili 1,2 miliona KM više nego u 2009. godini, dok je pet banaka iskazalo gubitak u iznosu od 158 miliona KM, što je više skoro tri puta ili 105 miliona KM nego prethodne godine.

Na visoke oscilacije u iskazanom finansijskom rezultatu u usporednim periodima posljednje tri godine najznačajniji uticaj su imala dešavanja na berzi vezana za promjene cijena u trgovini vrijednosnim papirima i to visoki prihodi u 2007. godini, odnosno rashodi u 2008. godini, dok je u 2009. godini i 2010. godini njihov uticaj minimalan, gotovo beznačajan, a glavni razlog lošeg finansijskog rezultata je, kao što je već navedeno, pad kvaliteta kreditnog portfolija i posljedično rast troškova rezervi za kreditne gubitke.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Datum/Opis	Na nivou sistema		Državne banke		Privatne banke	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
31.12.2008.						
Gubitak	-38.938	5	-761	1	-38.177	4
Dobit	88.977	15	464	1	88.513	14
Ukupno	50.039	20	-297	2	50.336	18
31.12.2009.						
Gubitak	-52.966	7	-965	1	-52.001	6
Dobit	53.773	13	518	1	53.255	12
Ukupno	807	20	-447	2	1.254	18
31.12.2010.						
Gubitak	-157.933	5	-	-	-157.933	5
Dobit	54.957	14	1.155	1	53.802	13
Ukupno	-102.976	19	1.155	1	-104.131	18

Kao i u ostalim segmentima i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (55 miliona KM) 79,3% ili 44 miliona KM se odnosi na tri banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 57,3% (dvije najveće banke i banka na četvrtom mjestu po tržišnom učešću), dok se u ukupnom gubitku od 158 miliona KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu koja se, sa učešćem aktive 12,3%, u sistemu nalazi na trećem mjestu, odnosi 87,8% ili 139 miliona KM. Analitički podaci pokazuju da ukupno 11 banaka ima lošiji finansijski rezultat (za visokih 129 miliona KM), dok osam banaka ima bolji rezultat (za 24 miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu poslovanja) evidentno je da je pod uticajem ekonomske krize od početka 2009. godine došlo do pada profitabilnosti. Međutim, iako je u 2010. godini ostvaren visok gubitak, treba istaći uticaj jedne banke s enormnim gubitkom, iako je i kod većine drugih banaka profitabilnost lošija. Naime, nakon 2001. godine (na nivou sistema iskazan gubitak 33 miliona KM), započeo je trend uspješnog poslovanja koji je zbog širenja globalne i finansijske krize zaustavljen, tako da je ponovo u 2010. godini na nivou bankarskog sistema iskazan gubitak, što je posljedica činjenice da je generalno u sistemu, a posebno kod velikih banaka, koje su bile nosioci profitabilnosti, došlo do smanjenja ukupnog prihoda, prvenstveno kao rezultat pada kamatnog prihoda uslijed smanjenja kreditnih plasmana, te, s druge strane, izuzetnog povećanja troškova rezervi za kreditne gubitke, kao posljedice pogoršanja kvaliteta kredita kod svih banaka, što je bilo i očekivano u uslovima sve jačeg uticaja ekonomske krize.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 859 miliona KM, sa stopom rasta od 5% ili 43 miliona KM u odnosu na 2009. godinu. Ukupni nekamatni rashodi iznose 953 miliona KM, sa stopom rasta od 18% ili 144 miliona KM, što se negativno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

Stagnacija, a zatim pad kreditnih aktivnosti u 2009. godini (6%) i neznatan porast u 2010. godini (2%) imali su negativan uticaj na nivo kamatnih prihoda. Naime, u 2010. godini ostvareni su kamatni prihodi u iznosu od 856 miliona KM, što je za 7% ili 62 miliona KM manje nego 2009. godine, a učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno sa 112,6% na 99,7%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su smanjeni za 8% ili 66 miliona KM, a učešće sa 103,5% na 90,6%. U strukturi kamatnih prihoda po kreditima najveći dio (49,1%) odnosi se na kamatne prihode od kreditnih plasmana stanovništvu, koji u ukupnom kreditnom portfoliju imaju učešće od 47,4%. Slijede prihodi od kamata na kredite date privatnim preduzećima sa učešćem od 39,2% i učešćem u kreditnom portfoliju od 48,2%. Na osnovu ovoga se može zaključiti da je

kreditni portfolio stanovništva još uvijek profitabilniji za banke i manje rizičan s obzirom na niži nivo nekvalitetnih kredita u strukturi kreditnih plasmana, ali i zbog većih kamatnih stopa na kredite plasirane stanovništvu, koje su u 2010. godini u prosjeku bile veće za cca 30% od kamatnih stopa na kredite preduzećima. Značajan pad od 40% ili 10 miliona KM imali su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, a njihovo učešće je smanjeno sa 2,9% na 1,7%. Suprotan trend i kretanje zabilježen je kod prihoda od vrijednosnih papira koji se drže do dospijea, koji iznose 4,3 miliona KM, i koji su u odnosu na isti period prošle godine veći za više od tri puta ili tri miliona KM, što je u uslovima pada kreditnih aktivnosti posljedica plasiranja viška likvidnih sredstva u vrijednosne papire, kako bi se ostvario bolji povrat na investirana sredstva, te efekat na profitabilnost.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na prethodnu godinu imali pad od 18% ili 71 milion KM i u 2010. godini iznosili su 326 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 48,6% na 37,9%. Kamatni rashodi po depozitima, kao najveća stavka i relativno s učešćem i nominalno u iznosu u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 12% ili 35 miliona KM što je, i pored rasta kamatonosnih depozita od 4%, najviše posljedica smanjivanja kamatnih stopa, posebno na dugoročne depozite i pravnih lica i stanovništva, dok kamatne stope na kratkoročne depozite bilježe neznatno povećanje. Njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno sa 37,1% na 31,1%. Smanjenje dugoročnih kreditnih zaduživanja banaka, najvećim dijelom kod stranih finansijskih institucija (banke „majke“ ili povezane banke iz grupacija i na finansijskim tržištima kod drugih kreditora), od 20%, kao posljedica kako redovnih otplata tako i manjim dijelom prijevremenih, čemu su banke pribjegavale radi smanjenja troškova uslijed visoke likvidnosti, doveli su do smanjenja kamatnih rashoda po osnovu uzetih kredita od 41% ili 30 miliona KM. Njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno sa 9% na 5,1%.

Kao rezultat bržeg pada kamatnih rashoda (18% ili 71 milion KM) od kamatnih prihoda (7% ili 62 miliona KM), neto kamatni prihod porastao je za 2% ili devet miliona KM i iznosi 531 milion KM, sa smanjenim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 64% na 61,8%.

Operativni prihodi iznose 328 miliona KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 12% ili 35 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je povećano je sa 36% na 38,2%. U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 8% ili 15 miliona KM. Porast operativnih prihoda je jednim dijelom vezan i za porast ostalih operativnih prihoda (21%).

Rezultat navedenog je rast ukupnog prihoda u 2010. godini za 5% ili 43 miliona KM, odnosno ostvaren je u iznosu od 859 miliona KM.

Ukupni nekamatni rashodi imali su brži rast (18%) od ukupnog prihoda (5%) i sa 31.12.2010. godine iznose 954 miliona KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 144 miliona KM, prvenstveno kao rezultat izuzetnog povećanja troškova rezervi za kreditne gubitke. Istovremeno njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda povećano je sa 99,2% na 111%.

U okviru nekamatnih rashoda, relativno i nominalno najveći rast od 63% ili 149 miliona KM imali su troškovi rezervi za kreditne gubitke, koji iznose 386 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda povećano je sa 29,1% na 44,9%. S druge strane, banke su nastojale uvesti restrikcije u operativnim troškovima, kroz smanjenje broja radnika, racionalizacijom poslovne mreže i općenito smanjenjem materijalnih troškova, što se vidi kroz pad troškova plaća i doprinosa (prosječan broj zaposlenih u 2010. godini manji za 4,7% u odnosu na prethodnu godinu) za 2% ili šest miliona KM, te troškova poslovnog prostora i fiksne aktive za 4% ili šest miliona KM.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tabela 29: Struktura ukupnih prihoda

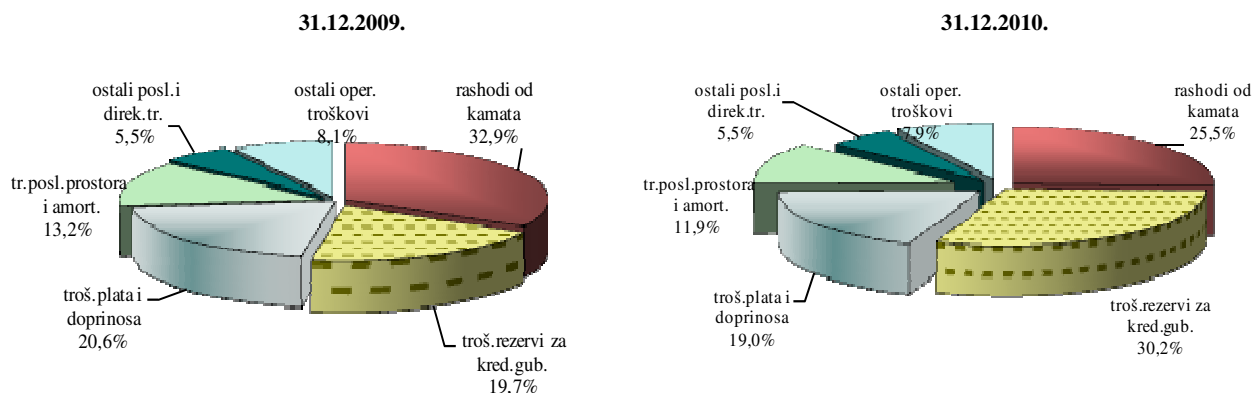
Struktura ukupnih prihoda	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	84.585	6,7	23.848	2,0	14.388	1,2	28	60
Kreditni i poslovi lizinga	816.338	64,6	844.681	69,7	778.690	65,7	103	92
Ostali prihodi od kamata	45.254	3,6	50.163	4,1	63.450	5,4	111	126
UKUPNO	946.177	74,9	918.692	75,8	856.528	72,3	97	93
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	186.477	14,8	188.891	15,6	204.173	17,2	101	108
Prihodi iz posl. sa devizama	35.063	2,7	33.129	2,7	37.784	3,2	94	114
Ostali operativni prihodi	95.970	7,6	72.005	5,9	86.616	7,3	75	120
UKUPNO	317.510	25,1	294.025	24,2	328.573	27,7	93	112
UKUPNI PRIHODI (I + II)	1.263.687	100,0	1.212.717	100,0	1.185.101	100,0	96	98

Grafikon 23: Struktura ukupnih prihoda

Tabela 30: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	291.575	24,5	302.305	25,1	266.893	20,9	104	88
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	112.074	9,4	73.593	6,1	43.536	3,4	66	59
Ostali rashodi od kamata	23.664	2,0	20.804	1,7	15.344	1,2	88	74
UKUPNO	427.313	35,9	396.702	32,9	325.773	25,5	93	82
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke	157.552	13,2	237.596	19,7	386.102	30,2	151	163
Troškovi plata i doprinosa	243.089	20,4	248.716	20,6	242.690	19,0	102	98
Troškovi posl.prostora i amortizacija	151.159	12,7	158.884	13,2	152.737	11,9	105	96
Ostali poslovni i direktni troškovi	64.247	5,4	66.944	5,5	70.185	5,5	104	105
Ostali operativni troškovi	147.415	12,4	97.479	8,1	101.833	7,9	66	104
UKUPNO	763.462	64,1	809.619	67,1	953.547	74,5	106	118
UKUPNI RASHODI (I + II)	1.190.775	100,0	1.206.321	100,0	1.279.320	100,0	101	106

Grafikon 24: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tabelama dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tabela 31: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima			
KOEFICIJENTI	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.
Dobit na prosječnu aktivu	0,35	0,01	-0,68
Dobit na prosječni ukupni kapital	3,33	0,05	-6,15
Dobit na prosječni dionički kapital	5,02	0,07	-8,53
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	3,61	3,44	3,49
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	2,21	1,94	2,16
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	5,82	5,38	5,65
Poslovni i direktni rashodi ²⁸ /prosječna aktiva	1,54	2,01	3,00
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	3,77	3,33	3,27
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	5,31	5,34	6,27

-u %-

Tabela 32: Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti na dan 31.12. 2010.			
KOEFICIJENTI	31.12. 2010.		
	DRŽAVNE BANKE	PRIVATNE BANKE	PROSJEK U FBiH
Dobit na prosječnu aktivu	0,68	-0,69	-0,68
Dobit na prosječni ukupni kapital	2,51	-6,4	-6,15
Dobit na prosječni dionički kapital	3,39	-8,87	-8,53
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	2,23	3,50	3,49
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	8,24	2,09	2,16
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	10,48	5,59	5,65
Poslovni i direktni rashodi/prosječna aktiva	3,47	2,99	3,00
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	6,21	3,24	3,27
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	9,68	6,23	6,27

Iskazani gubitak na nivou bankarskog sistema rezultirao je i negativnim ključnim pokazateljima profitabilnosti: ROAA (dobit na prosječnu aktivu) i ROAE (dobit na prosječni dionički kapital). Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive, je nešto bolja nego u 2009. godini (porasla sa 5,38% na 5,65%), prvenstveno zbog većeg rasta ukupnog prihoda

²⁸ U rashode su uključeni troškovi rezervi za potencijalne kreditne gubitke.

(5%) od prosječne ukupne aktive (0,3%). Treba istaći i visok rast poslovnih i direktnih rashoda po prosječnoj aktivi (sa 2,01% na 3%), a što je vezano za visoki rast troškova rezervi za kreditne gubitke.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji ima ekonomska i finansijska kriza na bankarski sektor u FBiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem daljeg kretanja i trenda u kvalitetu aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, a s druge strane, zavisit će od efikasnog upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova, iako su banke na strani rashoda dostigle maksimum, a dalje smanjenje može imati negativne efekte na efikasnost i kvalitet ukupnog poslovanja. Banke će morati povećati nivo kreditnih aktivnosti, ne samo da bi osigurale rast kamatnih prihoda, nego i zbog njihove osnovne društvene funkcije alociranja prikupljenih finansijskih sredstava u privredne tokove i ekonomiju, uvažavajući pri tome standarde opreznosnog poslovanja i dobre prakse upravljanja rizicima, primarno kreditnim rizikom.

Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi jer se time direktno utiče na njene performanse.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01.07.2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope²⁹ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove bez obzira na kojoj teritoriji posluju, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procent na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

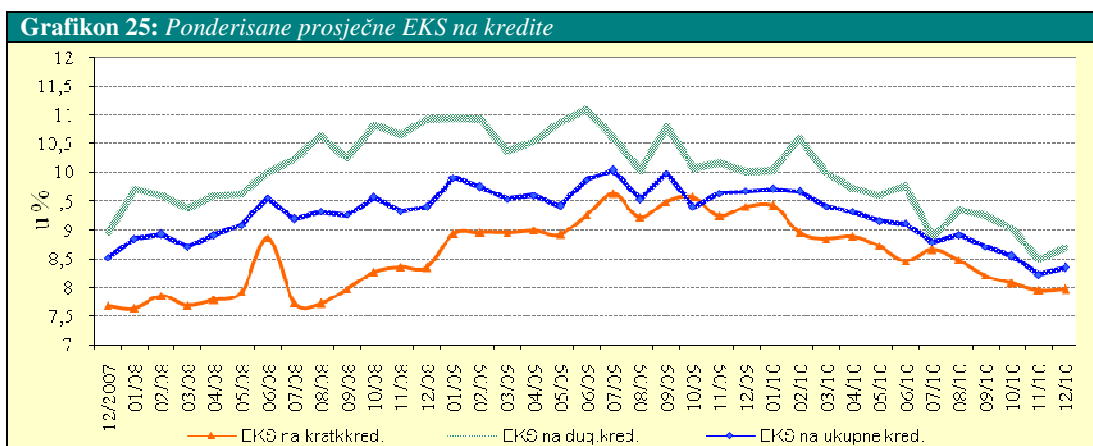
Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁰.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privredu i stanovništvo) za decembar 2008. godine, juni i decembar 2009. godine, te juni i decembar 2010. godine.

²⁹ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

³⁰ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Tabela 33: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite										
OPIS	31.12.2008.		30.6.2009.		31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	7,82	8,33	8,41	9,26	8,55	9,39	7,9	8,45	7,51	7,96
1.1. Privredi	7,74	8,19	8,40	9,10	8,51	9,27	7,86	8,34	7,47	7,82
1.2. Stanovništvu	10,25	13,04	10,03	13,94	9,51	12,9	8,97	12,28	8,67	12,65
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	9,95	10,92	9,92	11,09	9,16	10,00	8,89	9,75	7,91	8,69
2.1. Privredi	8,33	8,92	8,70	9,62	8,46	9,15	8,4	8,9	7,34	7,82
2.2. Stanovništvu	11,16	12,54	10,82	12,20	10,21	11,32	9,35	10,56	8,79	10,05
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	8,69	9,39	8,91	9,86	8,82	9,66	8,4	9,1	7,72	8,33
3.1. Privredi	7,88	8,37	8,45	9,19	8,50	9,23	8,04	8,53	7,42	7,82
3.2. Stanovništvu	11,09	12,58	10,75	12,34	10,17	11,42	9,34	10,64	8,78	10,18

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderisana EKS na kredite u toku 2010. godine imala je trend pada, uz prisutne manje oscilacije. U odnosu na nivo iz decembra 2009. godine od 9,66%, nakon neznatnog povećanja od 0,04 procentna poena u januaru, 0,12 procentna poena u augustu te 0,11 procentna poena u decembru, ista bilježi kontinuirano smanjenje i u decembru 2010. godine iznosi 8,33% što predstavlja smanjenje ponderisane EKS za 1,33 procentna poena.

Tokom 2010. godine veće oscilacije bilježe ponderisane kamatne stope na dugoročne kredite, i to unutar 2,1 procentnog poena, nego na kratkoročne koje su se kretale unutar 1,45 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u decembru 2010. godine iznosila je 7,96%, što je za 1,43 procentna poena manje u odnosu na decembar 2009. godine.

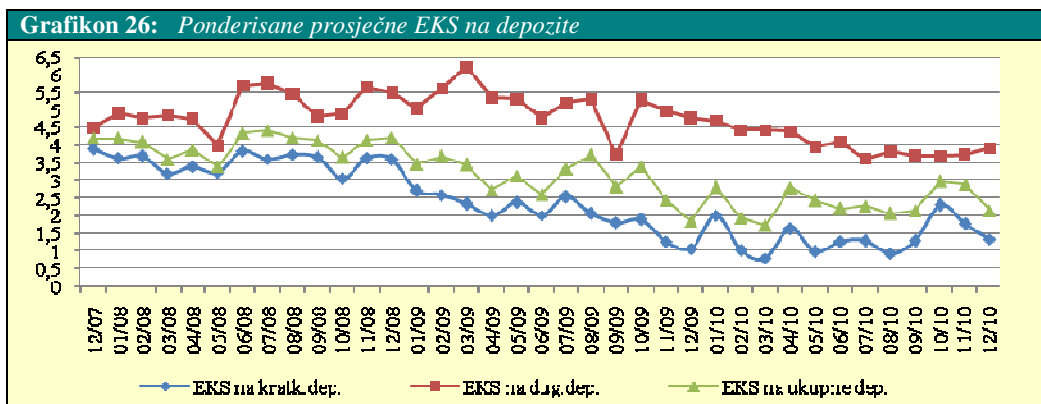
Ponderisana EKS na dugoročne kredite je u decembru 2010. godine iznosila 8,69%, što je u odnosu na decembar 2009. godine manje za 1,32 procentna poena.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu³¹, u posmatranom periodu 2010. godine imale su trend pada. Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, iako još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 9,23% iz decembra 2009. godine na nivo od 7,82% u decembru 2010. godine (za 1,41 procentni poen). Kod dugoročnih kredita pad je iznosio 1,33 procentna poena (sa 9,15% na 7,82%), dok su EKS na kratkoročne kredite imale pad od 1,45 procentnih poena (sa 9,27% na 7,82%). Tokom 2010. godine zabilježene su česte oscilacije u kretanju EKS na kratkoročne i dugoročne kredite privredi, tako da se više puta mijenjao njihov odnos. U januaru, maju, julu, oktobru i novembru prosječna EKS na kratkoročne kredite bila je veća od EKS na dugoročne, u ostalim mjesecima je bilo suprotno, da bi u decembru 2010. godine dostigle isti nivo od 7,82%.

Ukupna EKS na kredite plasirane stanovništvu, kao i kod privrede, imale su u toku 2010. godine blagi trend pada, više kod dugoročnih nego kratkoročnih kredita. Promjene su se kretale unutar 1,85 procentnih poena, sa najnižom kamatnom stopom u aprilu od 10,03% i najvećom zabilježenom u februaru od 11,88%. EKS na kredite plasirane stanovništvu u decembru 2010. godine iznosi 10,18% što je za 1,24 procentna poena manje u odnosu na decembar 2009. godine. EKS na dugoročne kredite plasirane istom sektoru je sa decembarskog nivoa 2009. godine od 11,32% u decembru 2010. godine smanjena na 10,05%. EKS na kratkoročne kredite u decembru 2010. godine iznosila je 12,65% što je za 0,26 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2009. godine.

Ponderisane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

Tabela 34: Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite										
OPIS	31.12.2008.		30.06.2009.		31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	3,59	3,59	1,99	2,01	1,06	1,06	1,26	1,26	1,31	1,32
1.1. do tri mjeseca	3,48	3,49	1,74	1,74	0,72	0,72	0,39	0,39	0,97	0,97
1.2. do jedne godine	4,13	4,14	3,80	3,95	2,90	2,91	3,25	3,26	2,61	2,63
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	5,48	5,49	4,72	4,78	4,75	4,77	4,08	4,09	3,89	3,92
2.1. do tri godine	5,41	5,42	4,58	4,66	4,72	4,74	3,86	3,87	3,78	3,80
2.2. preko tri godine	6,34	6,33	6,14	6,11	5,12	5,13	5,45	5,47	4,48	4,57
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	4,2	4,2	2,57	2,60	1,82	1,83	2,19	2,19	2,13	2,14

³¹ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2009. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u decembru 2010. godine povećana je za 0,31 procentni poen (sa 1,83% na 2,14%), najviše zbog blagog povećanja EKS na kratkoročne depozite. Ponderisana EKS na kratkoročne depozite bilježi kretanja unutar 1,5 procentnih poena, sa najvećom stopom u oktobru u iznosu od 2,29% te najnižom u martu kada je iznosila 0,79%, da bi u decembru 2010. godine iznosila 1,32% (decembar 2009. godine: 1,06%). Ponderisana EKS na dugoročne depozite bilježi pad od 0,85 procentnih poena u odnosu na decembar 2009. godine i u decembru 2010. godine iznosila je 3,92%.

Kod kratkoročnih depozita dolazi do rasta EKS na depozite oročene do tri mjeseca za 0,25 procentnih poena u odnosu na decembar 2009. godine, te ista iznosi 0,97%. Na depozite oročene do jedne godine prosječna EKS iznosi 2,63%, što je za 0,28 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2009. godine.

Ponderisana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine je smanjena u odnosu na nivo iz decembra za 0,94 procentnih poena i u decembru je iznosila 3,80%. EKS na depozite oročene preko tri godine u decembru iznosi 4,57% što je za 0,56 procentna poena manje od decembra 2009. godine kada je ista iznosila 5,13%.

Prosječna EKS na depozite stanovništva u decembru iznosi 2,94% i manja je za 0,81 procentni poen u odnosu na decembar 2009. godine. U zadnjem kvartalu 2010. godine EKS na oročene depozite privrede sa septembarskog nivoa od 1,59% porasle su u oktobru na 2,66%, da bi u decembru bile neznatno manje i iznosile 2,55% (decembar 2009. godine: 1,1%), što je rezultiralo smanjenjem razlike u EKS na depozite stanovništva i privrede.

Razlika u EKS privrede i stanovništva proizlazi iz strukture oročenih depozita. Naime, depoziti privrede se najviše oročavaju kratkoročno i to do tri mjeseca (manji dio do jedne godine), a ovi depoziti nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, u strukturi depozita koji se oročavaju preko jedne godine (najveći iznos oročenja je do tri godine) dominantni su depoziti stanovništva. U četvrtom kvartalu 2010. godine, iznos kratkoročnih depozita pravih lica je znatno smanjen, što je imalo za posljedicu povećanje kamatnih stopa na iste s ciljem privlačenja ovih depozita od strane banaka.

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 35: Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	31.12.2008.		30.06.2009.		31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,62	8,81	8,56	9,00	8,96	8,96	8,83	8,84	8,29	8,29
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,40	0,40	0,40	0,40	0,41	0,41	0,23	0,23	0,22	0,22

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u decembru 2010. godine iznosila je 8,29% (smanjenje za 0,67 procentnih poena u odnosu na decembar 2009. godine), a na depozite po viđenju 0,22%, što je manje za 0,19 procentnih poena u odnosu na decembar 2009. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz kreditni rizik, jedno od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu. Također, to je jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, te njegove stabilnosti i sigurnosti.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uslovima poslovanja banaka i stabilnom okruženju rizik likvidnosti imao je sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njegovog unapređenja i poboljšanja. Međutim, treba istaći da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju veoma visoka.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo porastao i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje banke, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka nije bila ugrožena likvidnost bankarskog sistema, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, sa tendencijom blagog pogoršanja u 2010. godini što je posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovu neznatnog povećanja kreditnih aktivnosti, investicija u vrijednosne papire, plaćanja kreditnih obaveza, kao i prijevremenog povrata dugoročnih depozita kod jedne banke što je imalo uticaja na pogoršanje ročne usklađenosti dospjeća stavki aktive i obaveza. Ostaje konstatacija i ocjena da je likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pokrivenošću kratkoročnih obaveza likvidnim sredstvima. Međutim, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja, a većina banaka u F BiH je u vlasništvu velikih evropskih bankarskih grupa koje pružaju značajnu finansijsku podršku našim bankama kroz depozitna i kreditna sredstva, ocjenjuje se da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom.

Također treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor i u 2010. godini izražen, negativne posljedice reflektiraju se na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke posluju u BiH, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, a to dovodi do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospjeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju

ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijea instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

Rizik likvidnosti je u uskoj korelaciji s drugim rizicima i često se negativno efektira na uspješnost i profitabilnost banaka.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2010. godine i dalje najveće učešće od 74,5% imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove³²) s učešćem od 10,8%, koji su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, a značajno su doprinijeli poboljšanju ročne usklađenosti dospijea stavki aktive i obaveza.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija, a nakon dužeg perioda poboljšanja, u 2010. godini prisutan je blagi trend pogoršanja.

- u 000 KM-

DEPOZITI	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po viđenju	4.186.773	40,0	4.490.845	40,7	5.054.335	45,0	107	113
Do 3 mjeseca	460.100	4,4	322.763	2,9	344.926	3,1	70	107
Do 1 godine	979.516	9,4	833.089	7,5	1.085.115	9,6	85	130
1. Ukupno kratkoročni	5.626.389	53,8	5.646.697	51,1	6.484.376	57,7	100	115
Do 3 godine	3.018.766	28,9	3.292.619	29,8	2.832.507	25,2	109	86
Preko 3 godine	1.816.695	17,4	2.106.552	19,1	1.915.947	17,1	116	91
2. Ukupno dugoročni	4.835.461	46,2	5.399.171	48,9	4.748.454	42,3	112	88
UKUPNO (1 + 2)	10.461.850	100,0	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	106	102

Analizirajući ročnu strukturu depozita prema dvije osnovne grupe, u odnosu na 2009. godinu, evidentno je pogoršanje ročnosti, zbog povećanja učešća kratkoročnih depozita za 6,6 procentnih poena i za isto smanjenje dugoročnih depozita, tako da je njihovo učešće sa 31.12.2010. godine iznosilo 57,7% i 42,3%.

Navedene promjene u ročnoj strukturi rezultat su rasta kratkoročnih depozita u 2010. godini za 15% ili 838 miliona KM i istovremeno smanjenja dugoročnih depozita za 12% ili 651 milion KM.

Rast kratkoročnih depozita ostvaren je po osnovu povećanja depozita po viđenju za 13% ili 564 miliona KM i učešća sa 40,7% na 45%, dok su depoziti do tri mjeseca povećani za 7% ili 22 miliona KM, uz istovremeno neznatno povećanje učešća sa 2,9% na 3,1%. Depoziti do jedne godine imali su rast od 30% ili 252 miliona KM, zbog čega je i njihovo učešće u ukupnim depozitima povećano sa 7,5% na 9,6%. Depoziti po viđenju i dalje imaju najveće učešće od 45% u ukupnim depozitima, dok najmanje učešće (3,1%) imaju depoziti do tri mjeseca. U ukupnim depozitima po viđenju najveće učešće imaju depoziti stanovništva (39,9%), koji su u odnosu na 2009. godinu povećani za 24% ili 394 miliona KM.

Ukupni dugoročni depoziti su u 2010. godini smanjeni za značajnih 12% ili 651 milion KM, najvećim dijelom po osnovu smanjenja dugoročnih depozita bankarskih institucija u iznosu od 571 milion KM, od čega se samo na jednu banku odnosi 348 miliona KM. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa

³² Subordinisani dugovi: uzeti krediti i obaveze trajnog karaktera.

43,8% na 51,6% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 34,6% na 27,4%. U depozitima oročenim do tri godine najveće učešće od 67,1% imaju depoziti stanovništva (na kraju 2009. godine 58,2%), dok u periodu preko tri godine najveće učešće od 60,9% imaju depoziti bankarskih institucija (na kraju 2009. godine 72%).

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 37: Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	234.178	2,2	354.200	3,6	567.182	5,7	151	160
Kratkoročni krediti	2.337.251	22,4	2.159.008	22,0	2.129.184	21,3	92	99
Dugoročni krediti	7.862.948	75,4	7.283.592	74,4	7.285.545	73,0	93	100
UKUPNO KREDITI	10.434.377	100,0	9.796.800	100,0	9.981.911	100,0	94	102

U 2010. godini dugoročni krediti su zadržani na približno istom nivou (povećani za dva miliona KM), kratkoročni krediti bilježe smanjenje od 1% ili 30 miliona KM, dok su dospjela potraživanja povećana za visokih 60% ili 213 miliona KM, od čega se najveći iznos od 184 miliona KM odnosi na privatna preduzeća. U strukturi dospjelih potraživanja 77% su od privatnih preduzeća, 19% od stanovništva i 4% od ostalih sektora.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 89% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 56,7%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 66,2% što je za 1,9 procentnih poena više u odnosu na kraj 2009. godine, zbog blagog rasta kredita od 2% ili 185 miliona KM i smanjenja aktive od 1% ili 161 milion KM. Novčana sredstva su smanjena za 7% ili 339 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2009. godine, smanjeno je sa 31,4% na 29,5%.

Banke su u 2010. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Stopa obavezne rezerve je od 11.10.2008. godine, u cilju osiguranja dodatne likvidnosti banaka, smanjena na 14%. Također, s istim ciljem, odlukom CB BiH izmijenjena je osnovica za obračun obavezne rezerve, tako da pozajmljena sredstva od nerezidenata po osnovu ugovora zaključenih poslije 01.11.2008. godine, ne ulaze u osnovicu za obračun. Od 01.01.2009. godine uvedena je diferencirana stopa obavezne rezerve s obzirom na ročnost izvora (10% na dugoročne i 14% na kratkoročne), a od 01.05.2009. godine stopa na dugoročne depozite i pozajmljena sredstva je smanjena na 7%. Obavezna rezerva kao značajni instrument monetarne politike u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu zaustavljanja brzog rasta kredita ostvarenog u prethodnim godinama i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01.10.2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima,

također značajno utiče na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Za analizu likvidnosti koristi se više koeficijenata, a pregled najvažnijih je u sljedećoj tabeli.

- u % -

Tabela 38: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³³ / ukupna aktiva	28,3	31,9	30,2
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	51,2	54,2	50,8
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	62,9	66,9	68,1
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ³⁴	82,6	76,4	79,0
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ³⁵	80,9	75,0	77,6

Sve banke kontinuirano ispunjavaju, i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

Tabela 39: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.687.406	3.789.107	3.887.490	103	103
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.310.173	3.341.965	3.585.319	101	107
3. Kratkoročni izvori sred. (osnovica za obračun)	5.821.848	5.431.143	6.128.941	93	113
4. Iznos obaveze:					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.164.370	1.086.229	1.225.788	93	113
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	582.185	543.114	612.894	93	113
5. Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.523.036	2.702.878	2.661.702	107	98
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.727.988	2.798.851	2.972.425	103	106

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana³⁶.

³³ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

³⁴ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁵ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

³⁶ Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine F BiH“, br. 88/07 i 6/08) od 01.01.2008.godine propisani su novi procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava (ranije 100%) s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava (ranije 100%) s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava (ranije 95%) s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

Tabela 40: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.126.920	5.719.878	5.674.836	112	99
2. iznos finansijskih obaveza	4.763.530	5.070.291	5.816.147	106	115
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	363.390	649.587	- 141.311	179	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,6%	112,8%	97,6%		
b) Propisani minimum %	85,0 %	85,0 %	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,6 %	27,8 %	12,6%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.892.107	6.479.395	6.408.275	110	99
2. iznos finansijskih obaveza	5.441.072	5.745.023	6.450.887	106	112
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	451.035	734.372	- 42.612	163	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,3%	112,8 %	99,3%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	28,3%	32,8%	19,3%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.999.103	7.469.752	7.343.882	107	98
2. iznos finansijskih obaveza	6.477.230	6.956.965	7.509.597	107	108
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	521.873	512.787	- 165.715	99	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,1 %	107,4%	97,8%		
b) Propisani minimum %	75,0 %	75,0 %	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	33,1%	32,4%	22,8%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31.12.2010. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite. Međutim, zabrinjava činjenica pogoršanja ročne usklađenosti s obzirom na znatno niže procenete ostvarenja viška iznad propisanog minimuma, odnosno, sa 31.12.2010. godine, prvi put u posljednje dvije godine iznos finansijskih obaveza je veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, na što je značajan uticaj imao prijevremeni povrat dugoročnih depozita kod jedne banke prema „majci“ (samo u četvrtom kvartalu 2010. godine cca 219 miliona KM). Također, posmatrano prema preostalom dospeljeću prisutan je negativan trend povećanja učešća depozita sa dospeljećem do sedam dana, čiji je rast (cca 17%) u odnosu na kraj 2009. godine deset puta brži od porasta ukupnih depozita od 1,7%, što je rezultiralo i povećanjem njihovog učešća sa cca 42% na cca 48% u ukupnim depozitima, a u skladu s propisanim limitima za ročnu usklađenost, jednim dijelom ovim sredstvima finansiraju se plasmani s dužim rokovima dospeljeca.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja može se zaključiti da su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine zaustavljena, da je tokom 2009.godine došlo do trenda poboljšanja, a u 2010. godini do blagog pogoršanja, tako da se likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje ocjenjuje na zadovoljavajućem nivou. Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte širenja globalne finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane zbog usporenijeg priliva depozita i pogoršavanja ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, slabiji je priliv likvidnih sredstava, zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti

koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka³⁷ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke.³⁸

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor i gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31.12.2010. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 14,8% ili 2,2 milijarde KM (na kraju 2009. godine 17,1% ili 2,6 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 53,6% ili 8,1 milijarda KM (na kraju 2009. godine 56,7% ili 8,6 milijardi KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu³⁹ i ukupno.

³⁷ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

³⁸ Članom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, a za ostale valute do 20%, i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

³⁹ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

-u milionima KM-

Tabela 41: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)										
Opis	31.12.2009.				31.12.2010.				INDEX	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.697	19,4	2.150	22,2	1.195	14,6	1.637	18,0	70	76
2. Krediti	90	1,0	124	1,3	72	0,9	104	1,1	80	84
3. Krediti s val. klauzulom	6.713	76,6	7.095	73,1	6.508	79,6	6.868	75,5	97	97
4. Ostalo	269	3,0	336	3,4	401	4,9	489	5,4	149	146
Ukupno (1+2+3+4)	8.769	100,0	9.705	100,0	8.176	100,0	9.098	100,0	93	94
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.704	68,9	6.585	71,5	5.552	71,6	6.424	74,1	97	98
2. Uzeti krediti	1.689	20,4	1.727	18,7	1.328	17,1	1.363	15,7	79	79
3. Dep. i kred. s val.klauz.	577	6,9	577	6,3	584	7,5	584	6,8	101	101
4. ostalo	313	3,8	322	3,5	288	3,8	296	3,4	92	92
Ukupno (1+2+3+4)	8.283	100,0	9.211	100,0	7.752	100,0	8.667	100,0	94	94
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	50		57		26		28			
2. Pasiva	500		505		435		438			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	36		46		16		21			
%	2,3%		3,0%		1,0%		1,3%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	27,7%		27,0%		29,0%		28,7%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktiv⁴⁰ dominantno je učešće EURO od 74,8%, što je nešto niže od učešća 31.12.2009. (78,8%), uz smanjenje nominalnog iznosa sa 2,1 milijardu KM na 1,7 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama je neznatno smanjeno sa 89,3% na 88,7%, uz smanjenje nominalnog iznosa sa 7,7 milijardi KM na 7,2 milijarde KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit⁴¹ i obaveza⁴¹, koji je posebno značajan u aktiv⁴¹ (75,5% ili 6,9 milijardi KM) i nešto niži u odnosu na 31.12.2009. godine (73,1% ili 7,1 milijarda KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 24,5% ili 2,2 milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 18,3% ili 1,7 milijardi KM i ostale valute 6,2% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2009. godine krediti ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 7,1 milijardu KM su imali učešće od 73,1%, a ostale stavke u EURO 21,2% ili 2,1 milijardu KM). Od ukupnih neto kredita (9,3 milijarde KM) 73,5% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (94,8%).

Na drugoj strani, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (8,7 milijardi KM) najveće učešće od 82,7% ili 7,2 milijarde KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi 6,8% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2009. godine učešće obaveza u EURO bilo je 83,7% ili 7,7 milijardi KM, a indeksiranih obaveza 6,3% ili 0,6 milijardi KM).

⁴⁰ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, fin. aktiva se iskazuje po neto principu (umanjena za rezerve za kreditne gubitke).

⁴¹ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit⁴¹ i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u 2010. godini kretala u okviru propisanih ograničenja.

Sa 31.12.2010. godine dugu deviznu poziciju imalo je 10 banaka, a kratku poziciju devet banaka. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 1,3% osnovnog kapitala banaka, što je za 28,7% manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO bila je gotovo uravnotežena i iznosila je 1%, pri čemu su stavke finansijske aktive bile neznatno veće od finansijskih obaveza (duga pozicija), što je za 29% manje od dozvoljene.

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevazilaženje i ublažavanje negativnih efekata globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i na lica mjesta sa težištem na ciljanim kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da supervizija bude još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unapređivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru FBiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizovanje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacioni sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostalih privremenih uprava i postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora;
- posebno ubrzati rješavanje neriješenih pitanja sa Vladom FBiH, a u vezi Privremene uprave u Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, vezano za terminale Dretelj.

Također je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za

- teritoriju F BiH u decembru 2008. godine, te u skladu sa dokumentom Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
 - opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
 - kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje mikrokreditnih organizacija, preduzeća koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, itd.;
 - ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
 - pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
 - uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
 - uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
 - donošenju propisa o zaštiti povjerilaca i žirantata, te potpune odgovornosti dužnika;
 - donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- potpuno posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-28-3-1/11
Sarajevo, 31.03.2011. god.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Zakonski okviri za rad Agencije za bankarstvo F BiH i banaka u F BiH
PRILOG 3.....	Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 4.....	Tržišno učešće banaka u F BiH
PRILOG 5.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 7.....	Bilans uspjeha banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 9.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.12.2010.godine

Br.	BANKA	Adresa	Telefon	Direktor	
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Nadbiskupa Čule bb	036/332-901, fax:332-903	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	MICHAEL VOGT
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
7	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
8	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	EDIN MUFTIĆ
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
10	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Stjepan Jovičić - 05.10.2010.
11	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZRA ČOLIĆ
12	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	FRIEDER WOEHRMANN
13	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
14	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	KENAN BOZKURT
17	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
18	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	ESAD BEKTEŠEVIĆ
19	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
20	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRAVNI OKVIR ZA RAD AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH, BANAKA, MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA I LIZING DRUŠTAVA U FEDERACIJI BIH

Zakoni F BiH

Osnovni zakoni kojima se regulira rad Agencije za bankarstvo FBiH, bankarskog, mikrokreditnog i lizing sektora

1. Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08)
2. Zakon o bankama ("Službene novine F BiH", br. 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03)
3. Zakon o mikrokreditnim organizacijama ("Službene novine FBiH", broj: 59/06)
4. Zakon o lizingu („Službene novine Federacije BiH", br. 85/08 i 39/09)
5. Zakon o Razvojnoj banci Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 37/08)
6. Uredba o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, ("Službene novine F BiH", broj: 57/08)

Ostali zakoni

1. Zakon o privrednim društvima ("Službene novine FBiH" br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03 i 68/05, 91/07 i 84/08)
2. Zakon o preuzimanju dioničkih društava („Službene novine FBiH“, broj: 7/06)
3. Zakon o finansijskom poslovanju ("Službene novine F BiH", br. 2/95, 14/97, 13/00 i 29/00)
4. Zakon o deviznom poslovanju ("Službene novine F BiH", broj: 35/98)
5. Zakon o mjenici ("Službene novine F BiH", br. 32/00, 28/03)
6. Zakon o čeku ("Službene novine F BiH", broj: 32/00)
7. Zakon o obligacijskim odnosima ("Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, Službene novine FBiH broj: 29/03)
8. Zakon o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka ("Službene novine FBiH", br. 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 i 65/09)
9. Zakon o tržištu vrijednosnih papira ("Službene novine FBiH", broj: 85/08)
10. Zakon o investicijskim fondovima ("Službene novine FBiH", broj: 85/08)
11. Zakon o registru vrijednosnih papira ("Službene novine F BiH", br. 39/98 i 36/99),
12. Zakon o Komisiji za vrijednosne papire ("Službene novine F BiH" br. 39/98 i 36/99)
13. Zakon o platnim transakcijama ("Službene novine F BiH", br. 32/00, 28/03)
14. Zakon o prestanku važenja Zakona o unutrašnjem platnom prometu („Službene novine FBiH“, broj: 56/04)
15. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH ("Službene novine F BiH", broj: 83/09)
16. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza F BiH ("Službene novine F BiH", br. 66/04, 49/05, 35/06, 31/08, 32/09 i 65/09)
17. Zakon o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine F BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 7/01, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07 i 65/09)

18. Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u F BiH („Službene novine FBiH“, broj: 86/07)
19. Zakon o trezoru u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 19/03)
20. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 27/05 i 68/05)
21. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 64/07)
22. Zakon o deviznom poslovanju (“Službene novine F BiH”, broj: 47/10)
23. Zakon o reviziji (“Službene novine F BiH”, broj: 32/05)
24. Zakon o imovinsko-pravnim odnosima (“Službene novine F BiH”, br. 06/9 i 29/03)
25. Zakon o zemljišnim knjigama F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 19/03 i 54/04)
26. Zakon o porezu na dobit (“Službene novine F BiH”, broj: 97/07)
27. Zakon o porezu na dohodak (“Službene novine F BiH”, broj: 10/08)
28. Zakon o doprinosima (“Službene novine F BiH”, br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02 i 17/06 i 14/08)
29. Zakon o stranim ulaganjima (“Službene novine F BiH”, br. 61/01 i 50/03)
30. Zakon o radu (“Službene novine F BiH”, br. 43/99, 32/00 i 29/03)
31. Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 70/08)
32. Zakon o prekršajima FBiH (“Službene novine F BiH”, broj: 31/06)
33. Zakon o sudovima F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 38/95, 22/06 i 63/10)
34. Zakonu o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 38/05, 22/06 i 63/10)
35. Zakon o vještacima (“Službene novine F BiH”, br. 49/05 i 38/08)
36. Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 32/01)
37. Zakon o eksproprijaciji (“Službene novine FBiH”, broj: 70/07)
38. Zakon o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 9/05)
39. Zakon o Vladi F BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06)
40. Zakon o stečajnom postupku (“Sl. novine F BiH”, br. 29/03, 32/04, 42/06),
41. Zakon o likvidacijskom postupku (“Službene novine FBiH”, broj: 29/03),
42. Zakon o izvršnom postupku (“Sl. novine F BiH”, br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06-isp. i 39/09),
43. Zakon o parničnom postupku (“Sl. novine FBiH”, br. 53/03, 73/05 i 19/06),
44. Zakon o vanparničnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 2/98, 39/04, 73/05)
45. Zakon o upravnom postupku (“Službene novine F BiH”, broj: 2/98 i 48/99)
46. Krivični Zakon Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05 i 42/10)
47. Zakon o krivičnom postupku (“Službene novine F BiH”, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10)
48. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 64/07)
49. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, br. 27/05, 68/05 i 43/09)
50. Zakon o poreznoj upravi Federacije BiH (“Službene novine F BiH”, br. 33/02, 28/04, 57/09 I40/10)
51. Zakon o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, br. 44/98, 42/99 i 12/09)
52. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima (“Službene novine F BiH”, broj: 35/09)
53. Zakon o turističko-ugostiteljskoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“, br. 19/09 i 28/03)
54. Zakon o trgovini („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/04)

55. Zakon o jedinstvenom sistemu registracije kontrole i naplate doprinosa ("Službene novine F BiH", broj: 42/09)
56. Zakon o izmirenju obaveza na osnovu računa stare devizne štednje u Federaciji BiH ("Službene novine F BiH", broj: 62/09)
57. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 66/04, 49/05, 35/06, 31/08, 32/09 i 65/09)
58. Uputstvo o otvaranju i zatvaranju računa za obavljanje platnih transakcija i vođenje evidencije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 55/00, 61/05)
59. Pravilnik o uslovima i postupku iznošenja efektivnog stranog novca, vrijednosnih papira i vrijednosnica koje glase na strana sredstva plaćanja („Službene novine FBiH“, broj: 35/00)

Zakoni BiH

1. Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH", broj: 53/09)
2. Zakon o osiguranju depozita u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 20/02, 18/05, 100/08 i 75/09)
3. Zakon o Centralnoj banci BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06)
4. Zakon o konkurenciji („Službene novine FBiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09)
5. Zakon o zaštiti potrošača u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 25/06)
6. Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“, broj: 49/06)
7. Zakon o elektronskom potpisu („Službeni glasnik BiH“, broj: 91/06)
8. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 76/06 i 100/08)
9. Zakon o izmirenju obaveza po računima stare devizne štednje („Službeni glasnik BiH“, br. 28/06, 76/06 i 72/07)
10. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 43/03 i 43/04)
11. Zakon o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 42/04)
12. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 32/07)
13. Zakon o nadzoru nad tržištem BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 45/04 i 44/07)
14. Zakon o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02 i 32/07)
15. Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja ("Službeni glasnik BiH", br. 52/04 i 32/079)
16. Zakon o trezoru institucija BiH («Službeni glasnik BiH», broj 27/00)
17. Zakon o prekršajima ("Službeni glasnik BiH", broj: 41/07)
18. Okvirni zakon o zalozima ("Službeni glasnik BiH", br. 27/04 i 54/04)
19. Zakon o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05 i 35/05 i 100/08)
20. Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/07)
21. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 12/04 i 63/08)
22. Zakon o sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 29/00, 16/02, 24/02, 3/02, 37/03, 4/04 i 9/04, 32/07)
23. Zakon o visokom sudskom i tužilačkom vijeću ("Službeni glasnik BiH", br. 15/02, 26/02, 35/02, 42/03, 10/04 i 32/07)
24. Zakon o tužilaštvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 42/03, 9/04 i 35/04)
25. Krivični Zakon BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 37/03, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06 i 32/07)
26. Zakon o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 83/08 i 88/07)
27. Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/03, 26/04,

- 76/06, 32/07, 76/07, 15/08 i 58/08)
28. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02 i 12/04, 88/07)
 29. Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/04, 84/07);
 30. Zakon o parničnom postupku („Službeni glasnik BiH“, broj: 53/03);
 31. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 37/04);
 32. Zakon o javnim nabavkama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06 i 70/06)
 33. Pravilnik o podacima, informacijama, dokumentaciji, metodama identifikacije i minimumu drugih pokazatelja neophodnih za efikasno provođenje odredbi Zakona o sprečavanju pranja novca („Službeni glasnik BiH“, broj: 17/05)
 34. Zaključak o autentičnom tumačenju zakona, drugih propisa i općih akata ("Službeni glasnik BiH", broj: 24/04)
 35. Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", br. 1/98, 5/98, 7/98, 22/98, 31/02, 32/04, 48/05, 76/06 i 39/09)

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH KOJIMA SE UREĐUJE RAD BANAKA

1. Odluka o superviziji banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
2. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08 i 86/10),
3. Odluka o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikacijom aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/03, 12/04, 88/07, 6/08 i 86/10);
4. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 6/03 ispr., 18/03, 64/03 i 1/06),
5. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 12/04, 88/07 i 6/08),
6. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03 i 54/04),
7. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprečavanju pranja novca i financiranju terorizma ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/04, 5/05 i 13/05),
8. Odluka o izvaji o imovinskom stanju ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
9. Odluka o minimalnim standardima za poslovanje s licima povezanim sa bankom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
10. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
11. Odluka o minimalnim standardima sistema interne kontrole u bankama ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
12. Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
13. Odluka o uslovima kada se banka smatra nesolventnom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
14. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banaka ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
15. Odluka o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/03, 52/03, 64/03 ispr., 6/04, 14/04, 54/04, 5/05, 43/07, 55/07, 81/07, 88/07, 6/08 i 86/10),
16. Odluka o izvještavanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
17. Odluka o minimumu obima oblika i sadržaja programa i izvještaja o ekonomsko-financijskoj reviziji banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 64/03),

18. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", br. 3/03 i 6/03 ispr.),
19. Odluka o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica u bankama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/10 i 86/10)
20. Odluka o bližim uslovima i načinu postupanja banke po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10),
21. Odluka o obračunu kamata i naknada za neaktivne račune ("Službene novine F BiH", broj: 7/03),
22. Odluka o visini i uslovima dodjele kredita zaposlenicima banke ("Službene novine F BiH", br. 7/03 i 83/08)
23. Uputa za licenciranje i druge saglasnosti Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", broj 6/08 –Prečišćeni tekst),
24. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/07, 81/07, 6/08 i 52/08 i 79/09)
25. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/07 i 46/09),
26. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službene novine F BiH“, br. 6/08 i 40/09)
27. Odluka o privremenom mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica („Službene novine F BiH“, broj: 02/10)
28. Odluka o utvrđivanju visine naknade za obavljanje nadzora nad radom Razvojne banke Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 65/09)

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH KOJIMA SE UREĐUJE RAD MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA

1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje odobrenja za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje odobrenja za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
3. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje odobrenja za rad i saglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
5. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
7. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
8. Odluka o naknadama koju mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
9. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07)

**ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH
KOJIMA SE UREĐUJE RAD LIZING DRUŠTAVA**

1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova lizinga („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje saglasnosti lizing društvu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti lizing društava na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanja lizing naknade po ugovoru o operativnom lizingu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
6. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje lizing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima lizing društva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
8. Odluka o nadzoru lizing društva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
9. Odluka o naknadama koje lizing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09).

**BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA
AKTIVNI PODBILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.207.559	4.782.297	4.443.614
1a	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	417.601	496.720	452.188
1b	Kamatonosni računi depozita	3.789.958	4.285.577	3.991.426
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	10.923	12.815	233.178
3.	Plasmani drugim bankama	90.415	111.019	145.007
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	10.434.377	9.797.817	9.981.911
4a	Kreditni	10.199.978	9.442.689	9.414.597
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	221	145	132
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	234.178	354.983	567.182
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	7.630	106.411	142.074
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	440.887	498.959	521.625
7.	Ostale nekretnine	24.144	26.260	31.139
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	40.732	42.716	44.753
9.	Ostala aktiva	206.338	336.955	193.609
10.	MINUS:Rezerve za potencijalne gubitke	400.120	477.611	661.213
10a	Rezerve na stavke pozicije 4. Aktive	381.215	455.666	635.792
10b	Rezerve na pozicije Aktive osim pozicije 4.	18.905	21.945	25.421
11.	UKUPNA AKTIVA	15.062.885	15.237.638	15.075.697
	O B A V E Z E			
12.	Depoziti	10.461.850	11.045.869	11.232.830
12a	Kamatonosni depoziti	9.586.215	10.180.008	10.134.101
12b	Nekamatonosni depoziti	875.635	865.861	1.098.729
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	3.025	2.744	1.723
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	3.025	2.744	1.723
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	3.089	7.000
15.	Obaveze prema vladi	0	0	0
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	2.176.594	1.771.978	1.403.451
16a	sa preostalim rokom dospijea do jedne godine	793.837	678.607	381.305
16b	sa preostalim rokom dospijea preko jedne godine	1.382.757	1.093.371	1.022.146
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	267.737	250.483	226.847
18.	Ostale obaveze	520.612	486.122	507.221
19.	UKUPNE OBAVEZE	13.432.907	13.560.285	13.379.072
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritete dionice	26.136	25.028	25.028
21.	Obične dionice	1.091.879	1.145.627	1.148.269
22.	Emisiona ažia	152.892	143.725	136.485
22a	na trajne prioritete dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	144.472	135.305	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	307.464	354.621	489.557
24.	Kursne razlike			0
25.	Ostali kapital	51.607	8.352	-102.714
26.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.629.978	1.677.353	1.696.625
27.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.062.885	15.237.638	15.075.697
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	626.468	622.094	659.059
	UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	15.689.353	15.859.732	15.734.756

TRŽIŠNO UČEŠĆE BANAKA U F BiH

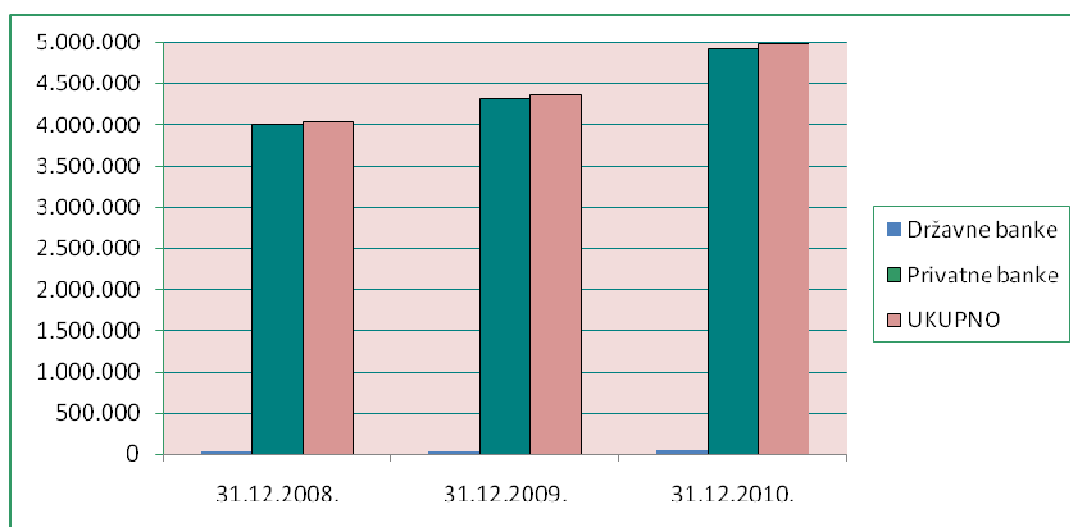
u 000 KM

R.br.	BANKA	31.12.2010.	UČEŠĆE %
1	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.741.683	24,82%
2	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	3.606.639	23,92%
3	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	1.859.121	12,33%
4	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	1.287.272	8,54%
5	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	934.946	6,20%
6	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	805.012	5,34%
7	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	780.415	5,18%
8	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	307.855	2,04%
9	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	306.400	2,03%
10	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	216.707	1,44%
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	213.737	1,42%
12	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	178.387	1,18%
13	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	173.295	1,15%
14	UNION BANKA dd SARAJEVO	167.263	1,11%
15	BOR BANKA dd SARAJEVO	153.467	1,02%
16	MOJA BANKA dd SARAJEVO	144.560	0,96%
17	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	84.729	0,56%
18	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	59.692	0,40%
19	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	54.517	0,36%
	UKUPNO	15.075.697	100,00%

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA F BiH

u 000 KM

	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.
Državne banke	32.481	35.275	47.148
Privatne banke	4.003.184	4.325.928	4.926.361
UKUPNO	4.035.665	4.361.203	4.973.509

**KLASIFIKACIJA AKTIVE I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
U BANKAMA U F BiH
na dan 31.12.2010. godine**

- AKTIVNI BILANS -

u 000 KM

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	K L A S I F I K A C I J A					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	1.750.092	340.107	33.366	5.619	-	2.129.184
2.	Dugoročni krediti	5.867.348	960.440	293.253	164.504	-	7.285.545
3.	Ostali plasmani	409.305	577	30	885	-	410.797
4.	Obračunata kamata	38.154	13.185	9	-	-	51.348
5.	Dospjela potraživanja	62.397	87.059	134.453	282.719	1	566.629
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	221	226	80	26	-	553
7.	Ostala aktiva	5.250.096	33.068	5.368	475	3.847	5.292.854
8.	STAVKE AKTIVE BILANSA UKUPNO:	13.377.613	1.434.662	466.559	454.228	3.848	15.736.910
	a) Plative garancije	297.226	52.922	861	424	-	351.433
9.	b) Činidbene garancije	493.809	82.750	1.398	21	-	577.978
10.	Nepokriveni akreditivi	48.420	19.373	63	-	-	67.856
11.	Neopozive kreditne obaveze	1.278.734	54.144	2.624	514	3	1.336.019
12.	Ostale potencijalne obaveze	16.791	1.899	-	116	-	18.806
13.	STAVKE VANBILANSA UKUPNO:	2.134.980	211.088	4.946	1.075	3	2.352.092
14.	UKUPNO STAVKE BILANSA I VANBILANSA (8 + 13)	15.512.593	1.645.750	471.505	455.303	3.851	18.089.002
15.	Opći kred.rizik i Potencijalni kred.gubici (r.br.14 X % gubitaka)	209.555	132.048	113.962	258.297	3.851	717.713
16.	Već formirane Opće rezerve (A) i Posebne rezerve (B,C,D,E)	209.612	132.048	113.960	258.297	3.851	717.768
17.	VIŠE (MANJE) formiranih rezervi (R.br.16. - R.br.15.) + ili -	57	-	-2	-	-	55

BILANS USPJEHA BANAKA U F BiH

u 000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 31.12. 2009.		OSTVARENO 31.12.2010.		INDEX 4 : 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	918.692	113%	856.528	100%	93
Kamatni troškovi	396.702	49%	325.773	38%	82
Neto kamatni prihodi	521.990	64%	530.755	62%	102
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	294.025	36%	328.573	38%	112
UKUPNI PRIHOD	816.015	100%	859.328	100%	105
TROŠKOVI					
Rezerve za potencijalne gubitke	237.596	29%	386.102	45%	163
Troškovi plaća i doprinosa	248.716	30%	242.690	28%	98
Troškovi fiksne aktive i režije	158.884	19%	152.737	18%	96
Ostali troškovi	164.423	20%	172.018	20%	105
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	809.619	99%	953.547	111%	118
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	6.396	-	-94.219	-	N/A
Porez na prihod	-5.589	-	8.757	-	N/A
NETO PRIHOD	807	-	102.976	-	N/A

PRILOG 8

IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA
BANAKA U F BiH

-AKTIVNI BILANS-

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.102.636	1.155.790	1.157.918
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	152.892	143.725	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	84.319	78.317	183.807
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	168.927	201.758	228.867
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	134.220	161.562	165.532
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.655.544	1.753.702	1.885.159
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	73.464	82.324	92.058
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	38.938	52.966	157.933
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	595	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	60.311	63.119	63.249
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	172.794	199.004	313.321
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.482.750	1.554.698	1.571.838
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	2.829	2.829
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	230.596	205.254	209.612
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	74.543	49.186	52.090
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	211.360	184.093	159.056
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	56.377	66.390	66.399
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	575.705	507.752	489.986
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	16.036	16.036	15.938
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA	3.422	0	0
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.4.)	19.458	16.036	15.938
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.038.997	2.046.414	2.045.886
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVALENTA	12.301.441	11.790.234	11.713.116
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	130.975	882.928	942.707
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERISANI RIZICI B+C+D	12.432.416	12.673.162	12.655.823
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:B.) X 100	16,4%	16,1%	16,2%

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA U F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	45	51	54
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	171	185	207
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	87	77	75
4	HYPOTHECA ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	626	600	568
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	501	514	519
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	179	174	178
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	67	68	67
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	149	133	143
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	507	473	474
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	119	111	91
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	175	195	211
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	888	662	501
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.745	1.669	1.630
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	379	426	426
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	149	152	150
16	UNA BANKA dd BIHAĆ	59	56	-
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.418	1.389	1.362
18	UNION BANKA dd SARAJEVO	175	175	180
19	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	204	212	222
20	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	354	334	330
	UKUPNO	7.997	7.656	7.388